

LIFE TERRACESCAPE

“Μετατροπή των εγκαταλειμμένων τοπίων αναβαθμίδων σε πράσινες υποδομές μέσω συμμετοχικής επιστάσις γης για καλύτερη προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή”

ΔΡΑΣΗ Ε2

ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ

04/2021

Το έργο LIFE16 CCA/GR/000050 υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου σε συνεργασία με τον Δήμο Άνδρου, το Πράσινο Ταμείο, το Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, τον ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ και το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών.

Με τη συγχρηματοδότηση
του Προγράμματος LIFE της ΕΕ

Με τη συγχρηματοδότηση
του Πράσινου Ταμείου

Περιεχόμενα

Ομάδα μελέτης	iii
Summary	1
1. Εισαγωγή.....	1
2. Στόχος σχεδίου.....	1
3. Το αναβαθμιδωμένο περιβάλλον της Άνδρου ως τουριστικός προορισμός	2
3.1. Περιβάλλον και βιοποικιλότητα	3
3.2. Δομικά στοιχεία	6
3.3. Αγροτικές και άλλες δραστηριότητες (τοπικά, χρονικά)	10
3.4. Παραγόμενα προϊόντα	13
3.5. Πολιτιστικά στοιχεία / Αρχαιολογικά ευρήματα.....	14
3.6. Εκκλησιαστικά στοιχεία	15
4. Υφιστάμενες και δυνητικές νέες μορφές εναλλακτικού τουρισμού σχετιζόμενες με το αναβαθμιδωμένο περιβάλλον της Άνδρου	16
4.1. Τουρισμός Υπαίθρου	16
4.1.1. Περιπατητικός τουρισμός.....	16
4.1.2. Ορνιθοτουρισμός και άλλες μορφές τουρισμού σχετιζόμενες με την παρατήρηση ειδών χλωρίδας και πανίδας	16
4.1.3. Αλιευτικός τουρισμός	17
4.2. Αγροτουρισμός / Γαστρονομικός τουρισμός.....	17
4.3. Πολιτιστικός τουρισμός	17
4.4. Θρησκευτικός τουρισμός.....	17
4.5. Εκπαιδευτικός τουρισμός	17
4.6. Αθλητικός τουρισμός	18
5. Πρόταση ανάπτυξης οικοτουρισμού στις αναβαθμίδες της Άνδρου.....	19
5.1. Ο οικοτουρισμός ως ομπρέλα τουριστικών δραστηριοτήτων στην Άνδρο	20
5.2. Προτεινόμενο σχήμα οικοτουρισμού	20
5.3. Συμμετοχή τοπικών παραγωγών/επιχειρήσεων	21
5.4. Προτεινόμενη περιοχή εφαρμογής	21
5.5. Προτεινόμενο δίκτυο διαδρομών παραγωγής (producing routes).....	22
5.6. Ολοκληρωμένες διαδρομές & στοιχεία ενδιαφέροντος	22

5.6.1.	Ολοκληρωμένη διαδρομή T1.....	23
5.6.2.	Ολοκληρωμένη διαδρομή T2.....	31
5.7.	Επιπλέον Προτεινόμενες διαδρομές που εξετάστηκαν	39
5.7.1.	Προτεινόμενη διαδρομή T3	39
5.7.2.	Προτεινόμενη διαδρομή T4	42
6.	Εκτιμώμενος αντίκτυπος στην τοπική κοινωνία.....	44
7.	Πρόταση προώθησης του οικοτουρισμού στις αναβαθμίδες της Άνδρου	45
7.1.	Προβολή τοπικά.....	45
7.2.	Προβολή στο διαδίκτυο.....	45
7.3.	Προβολή στα ΜΜΕ	45
7.4.	Προβολή μέσω τουριστικών προωθητικών ενεργειών Δήμου Άνδρου	46
7.5.	Προτεινόμενες συνεργασίες.....	46
	Παράρτημα	47
	Τεχνικές προδιαγραφές σήμανσης διαδρομών	47
	Φυλλάδιο διαδρομής T1.....	48
	Φυλλάδιο διαδρομής T2	50
	Φωτογραφικό υλικό ολοκλήρωσης της διαδρομής T1	52
	Έρευνα πεδίου T1	52
	Καθαρισμός διαδρομής T1	54
	Σηματοδότηση διαδρομής T1	56
	Πρώτη οργανωμένη περιήγηση στην διαδρομή T1	57
	Φωτογραφικό υλικό T2.....	58
	Έρευνα πεδίου T2	58
	Καθαρισμός διαδρομής T2	63
	Σηματοδότηση διαδρομής T2.....	63
	Δεύτερη οργανωμένη περιήγηση στην διαδρομή T2.....	64
	Δημοσιεύσεις προβολής και προώθησης διαδρομών	68

Ομάδα μελέτης

Μαρία Αγγελική Γρηγορίου	Ειδική σε θέματα Οικοτουρισμού
Μαργαρίτα Τζάλη	Μηχανικός Περιβάλλοντος, Υπεύθυνη Επικοινωνίας του έργου LIFE TERRACESCAPE
Σοφία Παναγιωτοπούλου	Γεωπόνος
Ισίδωρος Νικολάου	Συντονιστής τοπικής ομάδας Δήμου Άνδρου του έργου LIFE TERRACESCAPE

Summary

The current Plan of development of tourist routes has been implemented for the Action E2 “Ecotourism Promotion” of the project LIFE TERRACESCAPE “Employing Land Stewardship to transform terraced landscapes into green infrastructures to better adapt to climate change” (LIFE16 CCA/GR/000050).

The Action aims to an integrated system of routes that will aid visitors to learn about the terraced landscape of Andros as well as the attraction features of the sites. The “producing routes” will contribute towards touristic development of the terraced landscapes and the support and emergence of the cultural heritage. Natural, architectural and historical features of the area, will be combined to bring forward the uniqueness of the land and its products.

1. Εισαγωγή

Το παρόν Σχέδιο ανάπτυξης τουριστικών διαδρομών, εκπονήθηκε στο πλαίσιο της δράσης E2 «Προώθηση του οικοτουρισμού» του έργου LIFE TERRACESCAPE «Μετατροπή των εγκαταλειμμένων τοπίων αναβαθμίδων σε πράσινες υποδομές μέσω συμμετοχικής επιστάσις γης για καλύτερη προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή» (LIFE 16 CCA/GR/000050).

Η δράση αφορά σε ένα οργανωμένο σύστημα διαδρομών που θα βοηθάει τους επισκέπτες να γνωρίσουν το αναβαθμιδωμένο τοπίο, καθώς και τα αξιοθέατα των περιοχών που οι διαδρομές διασχίζουν. Οι παραγωγικοί δρόμοι θα συμβάλουν στην τουριστική ανάπτυξη των αναβαθμιδωμένων εκτάσεων με την ενίσχυση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς. Φυσικά χαρακτηριστικά, καθώς και πολιτιστικά και ιστορικά στοιχεία του χώρου θα συνθεωρούνται, αναδεικνύοντας την ιδιαιτερότητα του τόπου και των προϊόντων του.

2. Στόχος σχεδίου

Στόχος του σχεδίου είναι ο σχεδιασμός, ανάπτυξη και προώθηση οικοτουριστικών διαδρομών στο νησί της Άνδρου με επίκεντρο το αναβαθμιδωμένο περιβάλλον της. Ευρύτερος στόχος είναι η προσέλκυση επισκεπτών στην περιοχή, η δημιουργία ευκαιριών στις επιχειρήσεις και τους παραγωγούς τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών, η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, καθώς επίσης και η ανάδειξη της σημασίας της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της τέχνης της ξερολιθιάς. Το Σχέδιο εκπονήθηκε από τον Δήμο Άνδρου, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Οι προτεινόμενες τουριστικές διαδρομές περιλαμβάνουν επιλεγμένες αναβαθμιδωμένες εκτάσεις στις οποίες θα έχει υλοποιηθεί αποκατάσταση και καλλιέργεια μέσω του έργου LIFE (τουλάχιστον 2) και λαμβάνουν υπόψη: α) αξιοθέατα της κάθε διαδρομής μεταξύ των οποίων οι αναβαθμιδωμένες

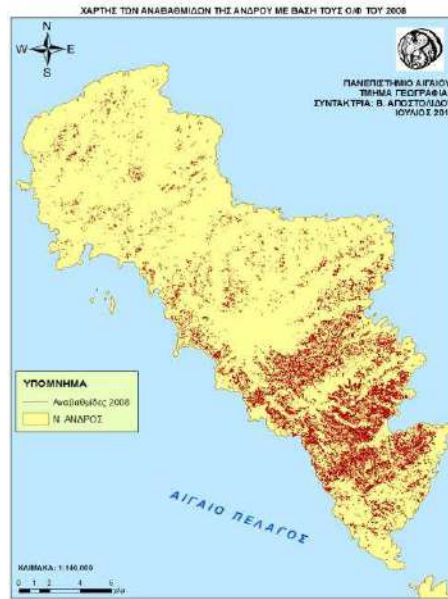
εκτάσεις, β) υποδομές, όπως πεζοπορικά μονοπάτια, αγροτικά παραδοσιακά κτίσματα (κονάκια, αλώνια, πατητήρια, μελισσοθυρίδες, μελισσόσπιτα), νερόμυλοι, ξωκλήσια και οδικό δίκτυο, γ) τοπικές επιχειρήσεις οι οποίες προσφέρουν ποιοτικές υπηρεσίες και παραδοσιακά τοπικά προϊόντα στην ευρύτερη περιοχή της διαδρομής (εστιατόρια, καφενεία, ζαχαροπλαστεία, ξενοδοχεία, ξενώνες). Τέλος, οι διαδρομές αποσκοπούν στην προώθηση του θεματικού τουρισμού, ιδιαίτερως δε του εθελοντικού και θρησκευτικού τουρισμού.

3. Το αναβαθμιδωμένο περιβάλλον της Άνδρου ως τουριστικός προορισμός

Το Κυκλαδίτικο πολιτιστικό τοπίο, υλικό και άυλο, έχει γεωφυσικά διαμορφωθεί μέσα από αβιοτικές διεργασίες, ενώ ταυτόχρονα φέρει τη διαχρονική σφραγίδα της ανθρώπινης παρουσίας. Τα εγγενή χαρακτηριστικά του Κυκλαδίτικου τοπίου εμπεριέχουν τεράστια προστιθέμενη αξία, που θα μπορούσαν να αποτελούν συνεχή και ανατροφοδοτούμενο μοχλό βιώσιμης ανάπτυξης, σε περίπτωση που η αξία αυτή αναγνωρισθεί, πνευματικά και βιωματικά, από τους φορείς της, ώστε ενσυνείδητα να προχωρήσουν στη βιώσιμη αξιοποίηση και εξέλιξή τους κατά τις επιταγές του 21^{ου} αιώνα. Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά κάποια χαρακτηριστικά του αναβαθμιδωμένου περιβάλλοντος της Άνδρου.

Η Άνδρος παρουσιάζει μια ιδιαιτερότητα σε σχέση με τα υπόλοιπα νησιά του Αιγαίου. Έχει το πιο έντονα αναβαθμιδωμένο ανάγλυφο από όλα τα νησιά, που σχετίζεται άμεσα με τον ορεινό χαρακτήρα της, αλλά και την έντονη εκμετάλλευση του χώρου από τον άνθρωπο, προς καλλιέργεια, ανά τους αιώνες. Παράλληλα, αποτελεί ένα από τα νησιά που έχουν επηρεαστεί λιγότερο από την ανάπτυξη του τουρισμού που συνδέεται άμεσα με την άναρχη δόμηση και την αλλοίωση του τοπίου.

Όπως φαίνεται από την Εικόνα 1, το πιο έντονα αναβαθμιδωμένο τοπίο απαντάται στο νότιο τμήμα του νησιού.

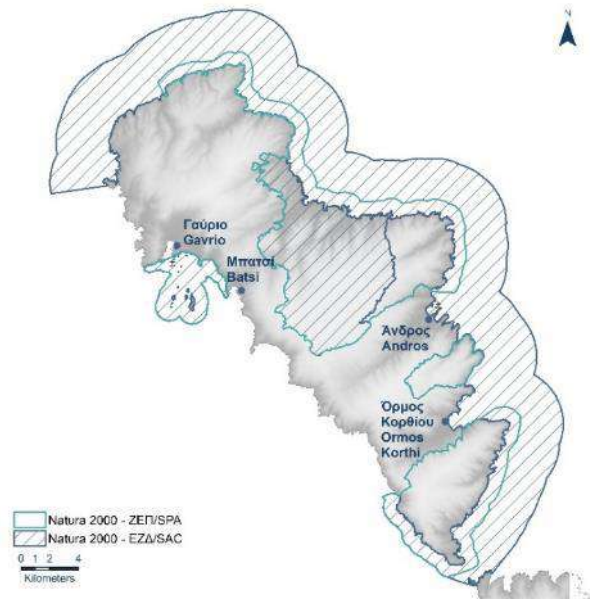
Εικόνα 1. Αναβαθμίδες του νησιού της Άνδρου (2015) (Αποστολίδου, 2018)¹

3.1. Περιβάλλον και βιοποικιλότητα

Η Άνδρος παρουσιάζει πολλές ιδιαιτερότητες σε σχέση με τα υπόλοιπα νησιά των Κυκλάδων, με αποτέλεσμα να φιλοξενεί μεγάλο αριθμό ειδών χλωρίδας και πανίδας. Χαρακτηρίζεται από την έντονη παρουσία νερού με ποταμούς και ρέματα συνεχούς ροής και μεγάλο αριθμό πηγών και είναι το πιο πράσινο νησί των Κυκλάδων. Επίσης, έχει μοναδική μωσαϊκότητα στο τοπίο και τους βιοτόπους της κύρια λόγω του έντονου αναγλύφου της. Αυτό, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι στο παρελθόν ήταν ενωμένη με την Εύβοια και την ηπειρωτική Ελλάδα, έχει ως αποτέλεσμα - αν και παρουσιάζει πολλά κοινά στοιχεία με τα υπόλοιπα νησιά των Κυκλάδων - να φιλοξενεί είδη που δεν απαντώνται στα νοτιότερα νησιά του συμπλέγματος. Έτσι πρόκειται για ένα νησί με μεγάλη ποικιλία ειδών τόσο πανίδας, όσο και χλωρίδας και μανιταριών.

Στο νησί της Άνδρου έχουν θεσπιστεί τρεις περιοχές Natura 2000 για την προστασία ειδών και οικοτόπων σημαντικών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (Εικόνα 2). Ειδικότερα, υπάρχουν: μια Ζώνη Ειδικής Προστασίας (GR4220028) για την προστασία της ορνιθοπανίδας και δύο Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (GR4220001, GR4220035) για την προστασία χερσαίων και θαλάσσιων οικοτόπων, φυτών και άλλων ειδών πανίδας.

¹ Αποστολίδου Β., 2018. Χαρτογράφηση των αναβαθμίδων της Νήσου Άνδρου. Μεταπτυχιακή εργασία. Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών "Γεωγραφία και εφαρμοσμένη γεωπληροφορική", Τμήμα Γεωγραφίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Εικόνα 2. Περιοχές Natura 2000 της Άνδρου (© Αρχείο NCC)

Το αναβαθμιδωμένο περιβάλλον της Άνδρου θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ξηρό, αν και σε πολλές περιοχές και ειδικά κοντά σε οικισμούς, η έντονη παρουσία νερού διαμορφώνει διαφορετικά το τοπίο, προσδίδοντας μια πιο «πράσινη» όψη. Στις αναβαθμίδες κοντά σε οικισμούς βρίσκουμε καλλιέργειες κηπευτικών, τριφύλλια, κριθάρι και άλλων κτηνοτροφικών φυτών, καθώς και δενδροκομικές καλλιέργειες όπως ελιές, εσπεριδοειδή (με το μπαμπιλόνη να αποτελεί τοπικό είδος) και αμυγδαλιές.

Λόγω της εγκατάλειψης της καλλιέργειας των αναβαθμίδων τις τελευταίες δεκαετίες έχουν διαμορφωθεί φυσικοί βιότοποι αποτελούμενοι κατά βάση από (α) θαμνότοπους με φρύγανα, (β) λιβάδια, βοσκοτόπια, χέρσα κτήματα και (γ) δάση με παρουσία συστάδων θαμνώνων κατά βάση αείφυλλων πλατύφυλλων. Παράλληλα, οι εκτάσεις που μέσα από το έργο LIFE έχουν αρχίσει να καλλιεργούνται ξανά, έχουν επαναφέρει τον βιότοπο των καλλιεργούμενων εκτάσεων.

Τα δάση και οι θαμνώνες των αείφυλλων πλατύφυλλων αποτελούνται κυρίως από πρίνο, φυλλύκι και δενδρώδες ρέικι, ενώ απαντώνται και υπολειμματικά δρυοδάση. Οι θαμνότοποι με φρύγανα αποτελούνται κυρίως από αστοιβή, θρούμπι και θυμάρι, ενώ απαντώνται και πολλά είδη ορχιδέας και γεώφυτα. Παράλληλα, στους βιοτόπους που απαντώνται στις αναβαθμίδες αναπτύσσονται πολλά ενδιαφέροντα είδη όπως η παιώνια, ο κρίκος, το ρέικι, καθώς και πολλά είδη μανιταριών.²

² Πολέμης Η., Τρίγκας Π., Τζάλη Μ., 2020. Μια γνωριμία με τη βιοποικιλότητα της Άνδρου, Φυτά & Μανιτάρια. LIFE Andros Park (LIFE16 NAT/GR/000606)

Εικόνα 3. (α) δρυοδάσος σε αναβαθμίδες, (β) χέρσο κτήμα, (γ) φρύγανα και (δ) καλλιεργούμενες εκτάσεις (© Αρχείο NCC)

Όσον αφορά την πανίδα, στις εκτάσεις αυτές απαντώνται κυρίως είδη που προτιμούν ανοιχτές εκτάσεις, ενώ η παρουσία θάμνων και φρυγάνων, αλλά και ξερολιθιών επιτρέπει στα είδη να βρουν καταφύγιο. Παράλληλα, οι περιοχές με έντονο ανάγλυφο και απότομους γκρεμούς φιλοξενούν και άλλα είδη, όπως μεγάλα αρπακτικά πουλιά.

Η Άνδρος φιλοξενεί πάνω από 200 είδη πουλιών, στις αναβαθμίδες απαντώνται πολλά είδη - κυρίως μικρόπουλα, καθώς και πέρδικες³. Η ιδιαίτερη θέση της Άνδρου ευνοεί την παρουσία μιας ποικιλίας ειδών πουλιών. Ανάμεσα στα πιο ενδιαφέροντα είδη συγκαταλέγονται:

- Ο Μαυροπετρίτης, ο οποίος έχει μια υγιή αποικία σε βραχονησίδα του νησιού και την περίοδο του καλοκαιριού χρησιμοποιεί τις αναβαθμιδωμένες εκτάσεις για να κυνηγήσει μεγάλα έντομα.
- Ο Σπιζαετός, ο αετός των νησιών του Αιγαίου, ένα μόνιμο είδος του νησιού με τουλάχιστον 3 ζευγάρια να αναπαράγονται στις απόκρημνες πλαγιές του.
- Η Νησιώτικη Πέρδικα

³ NCC ΕΠΕ, 2019. Καταγραφή ειδών ορνιθοπανίδας στην Άνδρο στο πλαίσιο του έργου LIFE TERRACESCAPE. ΕΚΠΑ

Στην περιοχή απαντώνται και αναπαράγονται είδη όπως η Κουκουβάγια, το Σιρλοτσίχλονο, ο Τσιφτάς και πολλά άλλα, ενώ κατά την περίοδο της μετανάστευσης μπορούν να παρατηρηθούν διάφορα είδη μεταναστευτικών μικρόπουλων, που χρησιμοποιούν τις εκτάσεις για να αναπαυθούν και να τραφούν.

Εικόνα 4. (α) Νησιώτικη πέρδικα σε αναβαθμίδα, (β) Φιδαιτός πάνω από αναβαθμίδες (© Αρχείο NCC)

Πολλά ενδιαφέροντα είδη ερπετών⁴ απαντώνται επίσης στο αναβαθμιδωμένο περιβάλλον, ιδιαίτερα κοντά στις ξερολιθιές που προσφέρουν κατάλληλες συνθήκες μικροκλίματος για την παροχή καταφυγίου σε αυτά. Μεταξύ των ειδών που απαντώνται είναι: το Σαμιαμίδι, η Αιγαιόσαυρα και η Τρανόσαυρα.

Εικόνα 5. (α) Κυρτοδάκτυλος και (β) Αιγαιόσαυρα (© Αρχείο ΕΚΠΑ)

3.2. Δομικά στοιχεία

Τα δομικά στοιχεία που αντικρίζει ο επισκέπτης της υπαίθρου στην Άνδρο περιλαμβάνουν τις ιδιαίτερης τεχνοτροπίας ξερολιθιές που λειτουργούν ως σύνορα χωραφιών, με τους μεγάλους

⁴ Παφίλης, 2014. Ξερολιθιές, στηρίγματα βιοποικιλότητας. ΕΚΠΑ. Πρόγραμμα Επιστημονικών Μελετών 2013. Κοινωφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση

κάθετους σχιστόλιθους, τα υποστηρικτικά τοιχεία που διαμορφώνουν τις αναβαθμίδες με τις επίπεδες εκτάσεις που παλιότερα καλλιεργούνταν κυρίως με σιτηρά καθώς και ένα σύνολο δομικών στοιχείων άρρηκτα συνδεδεμένων με την αγροτική ζωή, την κατεργασία των αγροτικών προϊόντων και τη μετακίνηση μεταξύ των οικισμών του νησιού. Έτσι συναντά κανείς εντός των χωραφιών αλώνια και μικρά κτίσματα, τα κελιά, όπου διέμεναν οι αγρότες για μικρά χρονικά διαστήματα, ώστε να μην απαιτείται η επιστροφή στον οικισμό την περίοδο των αγροτικών εργασιών, και αποθήκευαν υλικά. Ένα ακόμα στοιχείο του αγροτικού τοπίου που απαντάται στην Άνδρο είναι οι περιστεριώνες, οι οποίοι χρησιμοποιούνταν τόσο για την εκτροφή περιστερών προς βρώση, όσο και για την παραγωγή λιπάσματος, από το γουανό από τις κουτσουλιές των περιστερών. Τέλος, καθώς η μελισσοκομία αποτελούσε από παλιά σημαντικό στοιχείο της αγροτικής ζωής, στα χωράφια μπορεί κανείς να συναντήσει μελισσόκηπους, μελισσοθυρίδες και μελισσόσπιτα. Στο αναβαθμιδωμένο τοπίο υπάρχουν επίσης μικρά κτίρια που χρησιμοποιούνταν ως στάνες, αποθήκες ζωτροφής και παραπήγματα βοσκών, τα στεγάδια. Ένα εκτενές δίκτυο μονοπατιών συνδέει τόσο τους οικισμούς μεταξύ τους, όσο και τους οικισμούς με τις καλλιεργούμενες εκτάσεις στο νησί, καθώς αποτέλεσε στο παρελθόν τον κύριο τρόπο μετακίνησης. Η έντονη παρουσία νερού με την παρουσία ποταμών μόνιμης ροής στο νησί, αλλά και ρεμάτων έχει ως αποτέλεσμα να απαντώνται και αρκετά πετρόχιστα γεφύρια. Για την επεξεργασία των αγροτικών προϊόντων στο νησί αξιοποιήθηκε στο παρελθόν το υδάτινο στοιχείο, με αποτέλεσμα να υπάρχουν πολλοί παλιοί νερόμυλοι, σε αντίθεση με άλλα νησιά όπου η κύρια φυσική πηγή ενέργειας ήταν ο άνεμος.

Εικόνα 6. Τυπικό δείγμα Ανδριώτικης ξερολιθιάς (© Αρχείο NCC)

Εικόνα 7. Αλώνι σε χωράφι (© Αρχείο NCC)

Εικόνα 8. Υποστηρικτικό τοίχιο αναβαθμίδας με σκάλα (© Αρχείο NCC)

Εικόνα 9. Υποστηρικτικό κτίριο, κελί, σε χωράφι (© Αρχείο NCC)

Εικόνα 10. Τμήμα μονοπατιού (© Αρχείο NCC)

Εικόνα 11. Δίκτυο ξερολιθιών για οριοθέτηση χωραφιών και μονοπατιού (© Αρχείο NCC)

Εικόνα 12. Ανεμόμυλος (© Αρχείο NCC)

Εικόνα 13. Νερόμυλος (© Αρχείο NCC)

Εικόνα 14. Περιστεριώνας (© Αρχείο NCC)

Εικόνα 16. Μελισσόσπιτο (© Αρχείο NCC)

Εικόνα 18. Δεξαμενή νερού (© Αρχείο NCC)

Εικόνα 15. Παρεκκλήσι (© Αρχείο NCC)

Εικόνα 17. Μελισσοθουρίδα (© Αρχείο NCC)

Εικόνα 19. Πηγή (© Αρχείο NCC)

3.3. Αγροτικές και άλλες δραστηριότητες (τοπικά, χρονικά)

Οι αγροτικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στις αναβαθμιδωμένες εκτάσεις της Άνδρου αφορούν κυρίως σε χωράφια τα οποία βρίσκονται κοντά στους οικισμούς και τα οποία χρησιμοποιούνται για την καλλιέργεια κηπευτικών ή για δενδρώδεις καλλιέργειες, όπως οι λεμονιές, οι αμυγδαλιές και οι ελιές. Σποραδικά και σε μικρή έκταση απαντώνται παραδοσιακοί αμπελώνες.

Τα παλαιότερα χρόνια οι αμπελώνες καταλάμβαναν μεγάλη έκταση μαζί με την καλλιέργεια σιτηρών (κυρίως κριθάρι, στάρι, βρώμη και λιγότερο κάποια κτηνοτροφικά φυτά), οσπρίων (φασόλια, φάβα, αρακάς Άνδρου) και κάποιων κηπευτικών. Η αγροτική οικονομία του νησιού είχε χαρακτηριστικά αυτάρκειας και χαρακτηριζόταν από τις αρχές καλής γεωργικής πρακτικής και κυκλικής οικονομίας. Η μορφή των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ήταν αυτή της μικρής οικογενειακής επιχείρησης και ο πόρος εργασία προσφερόταν αποκλειστικά από την οικογένεια η οποία ήταν συνήθως πολύτεκνη και αγκάλιαζε όλες τις γενιές από τους παππούδες μέχρι τα εγγόνια. Κάθε άτομο της ευρύτερης οικογένειας προσέφερε εργασία στον βαθμό που μπορούσε, στον χρόνο που διέθετε και στον τομέα που είχε τα προσόντα και την επιδεξιότητα. Χαρακτηριστικά της λειτουργικότητας αυτού του μοντέλου ήταν ότι πέτυχε να εξασφαλίσει τους απαραίτητους πόρους για επιβίωση σε εξαιρετικά δύσκολες περιόδους που χαρακτηρίζονταν από έλλειψη αγαθών αλλά και να μεταφέρει από γενιά σε γενιά γνώσεις, τεχνικές, παραδόσεις, πολιτισμό και κοινωνική συνοχή εξασφαλίζοντας τη συνεργασία και τη συνύπαρξη.

Οι αγροτικές εργασίες που εκτελούνταν σε ένα τυπικό χωράφι σε αναβαθμίδα (αιμασιά) ξεκινούσαν το φθινόπωρο με τις πρώτες βροχές, οι οποίες στο παρελθόν συνέβαιναν κατά τον μήνα Σεπτέμβριο ενώ τα τελευταία χρόνια έχουν μετατοπιστεί δύο ή και τρεις μήνες αργότερα. Το χωράφι καθαριζόταν από ζιζάνια και προετοιμαζόταν για τη σπορά. Τη σπορά ακολουθούσε σβάρνισμα, δηλαδή ψιλοχωματισμός και ισοπέδωση του αγρού - το σημερινό φρεζάρισμα. Όλες οι εργασίες εκτελούνταν χειρωνακτικά ή/και με τη βοήθεια ζώων και απαιτούσαν πολύ χρόνο, ενώ ήταν ιδιαίτερα κοπιαστικές. Μία εργασία που εκτελούνταν σχεδόν σε κάθε επίσκεψη στο χωράφι από όλους ανεξαιρέτως αλλά κυρίως από τους μικρότερους ήταν ο καθαρισμός από πέτρες και τοποθέτησή τους στα σύνορα του χωραφιού. Από εκεί τις έπαιρναν οι τεχνίτες πέτρας και έφτιαχναν ή επιδιόρθωναν τις ξερολιθιές, αυτά τα έργα τέχνης που χώριζαν τις περιουσίες, συγκρατούσαν τη γη και προστάτευαν από υδατική και αιολική διάβρωση, ενώ έδιναν και καταφύγιο σε πλήθος οργανισμών απαραίτητων στις υπηρεσίες διατήρησης του οικοσυστήματος. Τις χειμερινές σπορές σιτηρών (κυρίως κριθάρι) ακολουθούσαν σπορές ψυχανθών φυτών (όσπρια) τα οποία βοηθούσαν τη γονιμότητα του εδάφους και παρείχαν τις απαραίτητες πρωτεΐνες στη διατροφή του ντόπιου πληθυσμού. Η συγκομιδή ήταν εργασία που έπρεπε να γίνει σε σύντομο χρονικό διάστημα και σε κατάλληλες καιρικές συνθήκες και για τον λόγο αυτό ολόκληρες οικογένειες μετέβαιναν στο χωράφι και δούλευαν συλλογικά και παρέμεναν εκεί σε μικρές, πετρόχτιστες κατασκευές τα «κονάκια» όπου είχαν τα χρειώδη για μαγείρεμα και στέγη για καταφύγιο από ξαφνικά γυρίσματα του καιρού. Μετά τη συγκομιδή έμπαιναν τα ζώα της οικογένειας και βοσκούσαν την καλαμιά που είχε απομείνει και

ταυτόχρονα λίπαιναν το χωράφι. Αυτή η πρακτική βοηθούσε στην καλή συντήρηση των αιμασιών γιατί ήταν ελεγχόμενη και καθοδηγούμενη από τον αγρότη. Δεν πρέπει να συγχέεται με την ελεύθερη και αδιάκοπη βόσκηση άγριων ή και ήμερων ζώων σε μία έκταση χωρίς περιφρούρηση που πολύ συχνά, αν όχι πάντα, οδηγεί στην υποβάθμισή της και τελικά σε ερημοποίηση του τοπίου. Το αλώνισμα γινόταν μέσα στο χωράφι. Κάτι ανάλογο συνέβαινε και με τα σταφύλια που πήγαιναν για κρασί, όπου πατητήρια βρίσκονταν πλησίον των αμπελώνων. Για τα κηπευτικά που καλλιεργούνταν επιλέγονταν τοποθεσίες κοντά ή δίπλα στον οικισμό γιατί οι καλλιεργητικές φροντίδες (σκάλισμα, πότισμα, κοπές) είναι συχνές και απαιτητικές. Η καλλιέργεια του κρεμμυδιού επεκτεινόταν και σε αιμασιές πιο μακριά από το σπίτι, ως λιγότερο απαιτητική. Οι γεωργοί διατηρούσαν πάντα σπόρο για την επόμενη καλλιεργητική περίοδο συν-δημιουργώντας μαζί με τη φύση, ποικιλίες ανθεκτικές και προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες τοπικές συνθήκες. Οι τεχνικές της αγρανάπαυσης (η παραμονή ενός αγρού χωρίς καλλιέργεια) και της αμειψισποράς (η εναλλαγή των καλλιεργειών) αποτελούσαν καλές πρακτικές που οι αγρότες ακολουθούσαν γιατί είχαν άμεση σύνδεση με τη γη τους και έβλεπαν τα οφέλη που προκύπταν (αύξηση της γονιμότητας του εδάφους, μείωση των προσβολών και ασθενειών, καλύτερη αντιμετώπιση ανθεκτικών ζιζανίων). Σήμερα η ΕΕ προσπαθεί με τη θέσπιση επιδοτήσεων και ποινών να εκπαιδεύσει τους αγρότες στην φιλο-περιβαλλοντική αυτή πολιτική.

Στο πλαίσιο του LIFE επανακαλλιεργούνται μεγάλες εκτάσεις με σιτηρά - κυρίως κριθάρι, και δευτερευόντως βρώμη, όπου σπέρνεται η ντόπια ποικιλία που έχει προσαρμοστεί στις ιδιαίτερες κλιματολογικές συνθήκες (χαμηλές βροχοπτώσεις, ισχυροί άνεμοι) και στα εδάφη του τόπου (χαμηλή οργανική ουσία, & πετρώδη). Η καλλιέργεια όπως γίνεται σήμερα από το έργο βασίζεται στις γνώσεις και τις πρακτικές του παρελθόντος, σέβεται τη βιοποικιλότητα και ακολουθεί τις αρχές της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης και την επιστημονική επίβλεψη του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, Ινστιτούτο Γενετικής Βελτίωσης & Φυτογενετικών Πόρων. Ταυτόχρονα, το έργο έχει προμηθευτεί κατάλληλα εργαλεία μικρού μεγέθους για την εκμηχάνιση εργασιών. Η επαναφορά ενός αγρού σε καλλιέργεια ξεκινά με εργασίες καθαρισμού από φρύγανα και πολυετή ή ετήσια ζιζάνια με τα κατάλληλα μηχανήματα (χορτοκοπτικό, αλυσοπρίονο ή ακόμα και εκσκαφέας σε κομμάτια γης που η κάλυψη από θάμνους είναι αδύνατη χειρωνακτικά. Η βλάστηση που απομακρύνεται από τον αγρό κατά ένα μέρος περνά από το θρυμματιστή/καταστροφέα και απομένει ως οργανική ουσία στην επιφάνεια του εδάφους ή καίγεται όπου δεν είναι εφικτή η μεταφορά του μηχανήματος ή η κοπή της φυτομάζας που αφαιρέθηκε σε μέγεθος κατάλληλο. Παράλληλα, γίνεται επιλεκτική απομάκρυνση πέτρας και αφορά μόνο τις πολύ μεγάλες που θα εμποδίσουν τις καλλιεργητικές εργασίες. Ακολουθεί η κατεργασία εδάφους, όργωμα με το τρακτέρ του έργου αν υπάρχει πρόσβαση και αρκετός χώρος στην αναβαθμίδα για τους απαραίτητους ελιγμούς, ή χρησιμοποιείται φρέζα χειρός που κάνει αναμόχλευση του εδάφους και καταστρέφονται τα ζιζάνια ενώ δεν διαταράσσεται η δομή του εδάφους. Στη συνέχεια γίνεται σπορά με το χέρι και πέρασμα με φρέζα αν είχε οργωθεί στην αρχή ή δεύτερο φρεζάρισμα για ενσωμάτωση του σπόρου και ισοπέδωση του αγρού. Παρακολουθείται η καλλιέργεια για αποφυγή βόσκησης (έχουν τοποθετηθεί φράκτες/πλέγματα) και γίνονται καταγραφές για ζιζάνια, ανάγκες σε θρεπτικά στοιχεία, νερό και

πιθανές ασθένειες ή εντομολογικούς εχθρούς. Η συγκομιδή οργανώνεται με βάση τους περιορισμούς πρόσβασης και τη διαθεσιμότητα θεριζοαλωνιστικής μηχανής. Στο μεγαλύτερο ποσοστό των χωραφιών γίνεται με θεριστική χειρός και κατόπιν τροφοδοσία της συγκομιδής στο μηχάνημα μπαλόδεσης. Οι συγκεκριμένες μπάλες έχουν υψηλή θρεπτική αξία γιατί εμπεριέχουν και το σπόρο.

Σε μικρότερη έκταση κυρίως για εναλλαγή καλλιεργειών, όπου κρίνεται απαραίτητο για την αύξηση της γονιμότητας του εδάφους ή επειδή παρουσιάζουν ιδιαίτερο οικονομικό ενδιαφέρον καλλιεργούνται: λούπινο, βίκος, αρακάς-φάβα Άνδρου, μελιτζανί φασόλι Άνδρου, κρεμμύδι και ρίγανη. Για όλες τις καλλιέργειες χρησιμοποιούνται τοπικές ποικιλίες. Οι εργασίες στο χωράφι γίνονται πάντα σύμφωνα με τους Κώδικες Ορθής Γεωργικής Πρακτικής, ενώ εκτελούνται κυρίως με χειροκίνητα εργαλεία του έργου όπως περιεγράφηκε παραπάνω.

Εικόνα 20. (α) καλλιέργεια αμπελιών, (β) καλλιέργεια σιτηρών (χωράφια LIFE)

Άλλες αγροτικές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο αναβαθμιδωμένο περιβάλλον είναι η μελισσοκομία καθώς και η εκτατική κτηνοτροφία. Η μελισσοκομία διαδεδομένη από πολύ παλιά σε όλη την Ελλάδα, έτσι και στην Άνδρο συμπλήρωνε το οικογενειακό εισόδημα με μικρή προσφορά εργασίας και συνέβαλε στη διατήρηση της βιοποικιλότητας μιας και πολλά φυτά εξαρτώνται από τις μέλισσες για την επιτυχή αναπαραγωγή τους και την καρποφορία τους. Τα συνοδά κτίσματα για αυτή την δραστηριότητα είναι οι μελισσοθυρίδες και τα μελισσόσπιτα όπου φιλοξενούνται οι αποικίες των μελισσών προστατευμένες από τα φυσικά στοιχεία, διευκολύνοντας τις εργασίες για τον μελισσοκόμο. Σήμερα πολλά από αυτά τα κτίσματα αποτελούν αξιοθέατο για πολύ κόσμο που ενδιαφέρεται για την ιδιαίτερη κοινωνία των μελισσών, τα υψηλής διατροφικής αξίας προϊόντα της και τον ιδιαίτερο τρόπο άσκησης στην κάθε περιοχή.

Η κτηνοτροφία στο παρελθόν κάλυπτε τις διατροφικές ανάγκες της οικογένειας καθώς και τις ανάγκες μετακίνησης και εργασιών στον αγρό. Έτσι σχεδόν κάθε οικογένεια είχε έναν τουλάχιστον χοίρο τον οποίο έσφαζε την περίοδο πριν τα Χριστούγεννα και γινόταν ένα είδος γιορτής (τα λεγόμενα χοιροσφάγια) όπου μαζευόταν η οικογένεια, συγγενείς και γείτονες και αφού έσφαζαν το ζώο αξιοποιούσαν τα πάντα από το κρέας, το δέρμα, τα εντόσθια μέχρι το λίπος και το αίμα του σφαγίου δημιουργώντας εδέσματα που καταναλώνονταν καθ' όλη τη διάρκεια του χειμώνα. Οι

αγελάδες χρησίμευαν για το γάλα, το κρέας αλλά και για το όργωμα (ζευγάρι). Τα γαϊδουράκια αποτελούσαν άριστο μεταφορικό μέσο για τις δυσπρόσιτες αιμασιές κι έτσι σχεδόν όλα τα σπίτια είχαν το δικό τους ζώο, το οποίο αγαπούσαν και φρόντιζαν. Το πιο μεγάλο κομμάτι της κτηνοτροφίας καταλάμβαναν τα αιγο-πρόβατα, όπως και σήμερα. Η εκτατική κτηνοτροφία που ασκούσαν οι παλαιότερες γενιές είχε το χαρακτηριστικό της ελεγχόμενης βόσκησης αφού η γη είχε μεγάλη αξία και δεν επέτρεπαν στα ζώα να μπαίνουν ανεξέλεγκτα στις περιουσίες τους ή πολύ χειρότερα σε περιουσίες (χωράφια) γειτόνων. Έτσι εξασφαλιζόταν η εκ περιτροπής επίσκεψη και βόσκηση σε αγρούς που βρίσκονταν σε αγρανάπαυση ή μετά από συγκομιδή για την απομάκρυνση της καλαμιάς ή πριν το όργωμα για την καταστροφή των ζιζανίων ή σε χωράφια σπαρμένα ειδικά για αυτό το σκοπό. Το γάλα καταναλωνόταν κατά ένα μέρος φρέσκο και το υπόλοιπο χρησιμοποιούνταν για παρασκευές τυροκομικών προϊόντων (πετρωτή, μαλακό τυρί, μυζήθρες κλπ.), γιαουρτιού και γλυκισμάτων (γαλακτομπούρεκο, ρυζόγαλα κ.ά.).

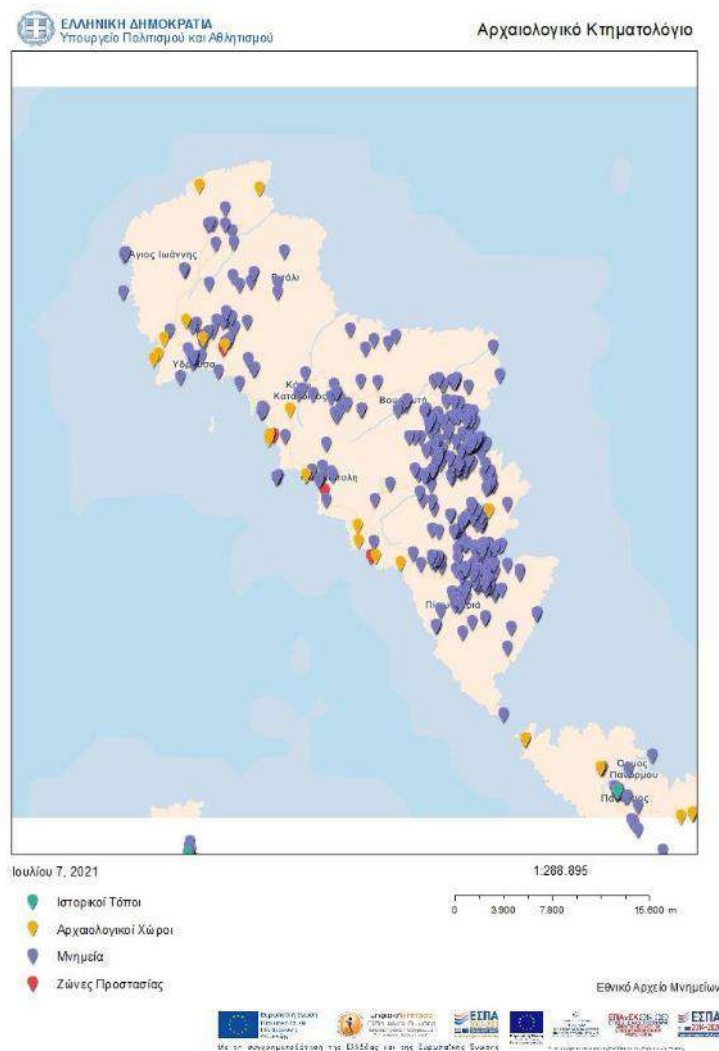
3.4. Παραγόμενα προϊόντα

Τα προϊόντα που παράγονται σήμερα από καλλιέργειες και άλλες δραστηριότητες στις αναβαθμιδωμένες εκτάσεις της Άνδρου περιλαμβάνουν:

- Αρτοσκευάσματα, όπως κρίθινα παξιμάδια και κριθαροκούλουρα
- Προϊόντα μελιού, όπως εξαιρετικής ποιότητας μέλι, βασιλικό πολτό, γύρη, πρόπολη, κερί, καλτσούνια και παστέλια με μέλι και καρύδια. Το μέλι είναι κυρίως θυμαρίσιο, από ρείκι ή μίγμα αυτών.
- Λάδι και επιτραπέζιες ελιές
- Προϊόντα αμυγδάλου, όπως ωμά αμύγδαλα, αμυγδαλωτά, σουμάδα (από πικραμύγδαλα)
- Γαλακτοκομικά προϊόντα, όπως γιαούρτι, πετρωτή, βολάκι, γραβιέρα, μαλακό τυρί, κοπανιστή, λαδοτύρι
- Λεμόνια, μανταρίνια, πορτοκάλια
- Γλυκά του κουταλιού από εσπεριδοειδή με χαρακτηριστικό το μπαμπιλόνι (είδος ενδημικό της Άνδρου), το γλυκό από άνθη εσπεριδοειδών και το γλυκό τριαντάφυλλο
- Κηπευτικά, όπως κρεμμύδια, μαρούλια, λάχανα, τομάτες
- Οινοπνευματώδη, όπως κρασί, τσίπουρο, ρακί, ρακόμελο, οινόμελο
- Και άλλα, όπως κάπαρη, λουκάνικα, ρίγανη

3.5. Πολιτιστικά στοιχεία / Αρχαιολογικά ευρήματα

Η Άνδρος λόγω της θέσης της κατοικούνταν από την αρχαιότητα και κατείχε στρατηγική θέση στο Αιγαίο. Σε αυτήν έχει βρεθεί ο καλύτερα διατηρημένος οικισμός της νεολιθικής περιόδου στο ακρωτήριο Στρόφυλα του Αιγαίου, καθώς και της γεωμετρική περιόδου στη Ζαγορά, ενώ νεότεροι χώροι από την εποχή του χαλκού έχουν βρεθεί στην Πλάκα και την Υψηλή. Ο οικισμός στην περιοχή της Παλαιόπολης αποτέλεσε την πρωτεύουσα του νησιού κατά την κλασική περίοδο. Το νησί γνώρισε μεγάλη άνθηση κατά τον 11^ο και 12^ο αιώνα, κυρίως λόγω της μεταξουργίας και της εμπορικής ναυτιλίας, ενώ στους νεότερους χρόνους η Άνδρος βρέθηκε στην κορυφή της εμπορικής ναυσιπλοΐας.

Εικόνα 21. Αρχαιολογικά στοιχεία της Άνδρου (πηγή: Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο)

Στην Άνδρο υπάρχουν πολλοί αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία, όπως φαίνεται και στην εικόνα από το Αρχαιολογικό κτηματολόγιο, με τους αρχαιολογικούς χώρους της προϊστορικής, κλασικής και

ρωμαϊκής εποχής να απαντώνται στις δυτικές, αλλά βόρειες περιοχές του νησιού κοντά στα παράλια, της βυζαντινής και μεταβυζαντινής εποχής να απαντώνται σε όλο το νησί με εντονότερη παρουσία γύρω από τη Χώρα και το Κόρθι, όπως αντίστοιχα και της Νεώτερης εποχής.

Στην Άνδρο υπάρχουν τα μουσεία:

- Αρχαιολογικό Μουσείο Άνδρου στη Χώρα
- Αρχαιολογικό Μουσείο Παλαιόπολης στην Παλαιόπολη
- Ναυτικό Μουσείο Άνδρου στη Χώρα
- Ίδρυμα Κυδωνιέως στη Χώρα
- Καΐρειος Βιβλιοθήκη στη Χώρα
- Μουσείο ελιάς στο Άνω Πιτροφό
- Μουσείο Λαογραφίας και χριστιανικής τέχνης στη Χώρα
- Λαογραφικό Μουσείο στο Συνετί
- Ψηφιακό Μουσείο στη Χώρα

Επίσης, υπάρχουν και άλλοι επισκέψιμοι χώροι, όπως στην Ιερά Μονή Αγ.Ειρήνης στα Αποίκια, η οποία έχει πέντε μικρές εκθεσιακές συλλογές, με αντικείμενα από την ιστορία της γραφής (συλλογή Καΐρη), συλλογή παραδοσιακών μουσικών οργάνων, συλλογή πετρωμάτων ορυκτών και απολιθωμάτων (συλλογή Σπύρου Μπέλλα), έκθεση με τη χλωρίδα της Άνδρου, και συλλογή με εργαλεία σιδηρουργίας σιδηρουργού, καθώς και το κτήμα Αγαδάκη με τον Βοτανικό του Κήπο στα Απατούρια.

3.6. Εκκλησιαστικά στοιχεία

Στην Άνδρο υπάρχουν πολλές μονές και βυζαντινές εκκλησίες, με τις μονές της Αγίας Μαρίνας, της Παναχράντου, της Αγίας Ειρήνης, του Αγίου Νικολάου και της Ζωοδόχου Πηγής να ξεχωρίζουν. Επίσης, από τις εκκλησίες ξεχωρίζει ο πρωτοχριστιανικός ναός του Ταξιάρχη της Μεσαριάς της Μελίδας. Σε όλη την Άνδρο υπάρχουν εκκλησίες χτισμένες σε βυζαντινό ρυθμό.

4. Υφιστάμενες και δυνητικές νέες μορφές εναλλακτικού τουρισμού σχετιζόμενες με το αναβαθμιδωμένο περιβάλλον της Άνδρου

4.1. Τουρισμός Υπαίθρου

4.1.1. Περιπατητικός τουρισμός

Η Άνδρος αποτελεί το μοναδικό νησί στην Ευρώπη που κατέχει Ευρωπαϊκή Πιστοποίηση Πεζοπορικού Δικτύου. Το δίκτυο μονοπατιών της Άνδρου είναι σηματοδοτημένο με ευρωπαϊκές προδιαγραφές και φτάνει τα 170km. Τμήμα του δικτύου - η συνεχόμενη διαδρομή Andros Routes μήκους 100km που διασχίζει το νησί από βορά σε νότο – έλαβε την έγκριτη Ευρωπαϊκή Πιστοποίηση Leading Quality Trails-Best of Europe από την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Πεζοπορίας.

Το νησί με τα χρόνια έχει αναδειχθεί σε κορυφαίο περιπατητικό προορισμό στο Αιγαίο και το επισκέπτονται συστηματικά ομάδες περιπατητών από Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά υπάρχουν και μεμονωμένες ομάδες από άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

Από το 2018 πραγματοποιείται στο νησί το Φεστιβάλ Πεζοπορίας, Andros on Foot Festival. Περιλαμβάνει δράσεις κατά μήκος του δικτύου πεζοπορικών διαδρομών με τη συνεργασία των πολιτιστικών συλλόγων του νησιού.

Στο νησί παρέχονται υπηρεσίες περιπατητικού τουρισμού.

4.1.2. Ορνιθοτουρισμός και άλλες μορφές τουρισμού σχετιζόμενες με την παρατήρηση ειδών χλωρίδας και πανίδας

Αν και η Άνδρος αποτελεί έναν καλό τουριστικό προορισμό για ορνιθοπαρατήρηση, αλλά και παρατήρηση άλλων ειδών πανίδας, χλωρίδας και μανιταριών, καθώς φιλοξενεί μια ποικιλία βιοτόπων και ειδών χαρακτηριστικών τόσο των νησιών του Αιγαίου όσο και της ηπειρωτικής Ελλάδας, μεταξύ των οποίων και είδη με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για επισκέπτες από βορειότερες περιοχές της Ευρώπης τα οποία δεν απαντώνται εκεί, αυτή η μορφή τουρισμού δεν έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα στο νησί ακόμα.

Στην Άνδρο υπάρχει μια επιχείρηση που παρέχει δυνατότητα πραγματοποίησης εξορμήσεων ορνιθοπαρατήρησης, ενώ στο παρελθόν έχουν πραγματοποιηθεί εξορμήσεις και από επιχειρήσεις που εδρεύουν στην Αθήνα. Το ενδιαφέρον δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλο και συνήθως περιορίζεται στο προσωπικό ενδιαφέρον των επισκεπτών που συνδυάζουν την πεζοπορία κυρίως με την παρατήρηση πουλιών.

4.1.3. Αλιευτικός τουρισμός

Η Άνδρος έχει μακρά παράδοση στην παράκτια αλιεία και σήμερα δραστηριοποιούνται στο νησί περίπου 100 παράκτιοι αλιείς με 60 σκάφη και κυρίως αλιεύουν με δίχτυα και παραγάδια. Τα κύρια λιμάνια των αλιευτικών σκαφών είναι το Γαύριο, το Μπατσί, το Νειμποριό και ο Όρμος Κορθίου.

Ο αλιευτικός τουρισμός είναι μία νέα μορφή τουρισμού που στοχεύει στην δημιουργία βιώσιμων επιλογών δραστηριοτήτων για τους επαγγελματίες αλιείς παράκτιων περιοχών, προσφέροντάς τους ένα επιπλέον εισόδημα κατά τις περιόδους που η αλιεία περιορίζεται. Στα πλαίσια των δράσεων του προγράμματος LIFE ANDROS PARK οργανώνεται ο αλιευτικός τουρισμός στην Άνδρο προσφέροντας στους επισκέπτες την δυνατότητα να γνωρίσουν τους παραδοσιακούς τρόπους αλιείας και να ενημερωθούν για την θαλάσσια ζωή.

Στο νησί ξεκινάει να αναπτύσσεται ο Αλιευτικός Τουρισμός, προσφέροντας άλλη μία δυνατότητα στους επισκέπτες για επαφή με την φύση και τις παραδοσιακές δραστηριότητες των κατοίκων του νησιού.

4.2. Αγροτουρισμός / Γαστρονομικός τουρισμός

Στην Άνδρο πραγματοποιούνται γιορτές, οι οποίες σχετίζονται με τη γαστρονομία, όπως είναι η γιορτή φουρτάλιας και η γιορτή του λεμονιού. Υπάρχουν δύο επιχειρήσεις που παρέχουν δυνατότητα πραγματοποίησης μαθημάτων μαγειρικής παραδοσιακών συνταγών του νησιού.

4.3. Πολιτιστικός τουρισμός

Στην Άνδρο πραγματοποιείται σε ετήσια βάση το Φεστιβάλ Άνδρου με πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων, ενώ πραγματοποιούνται και περιοδικές εκθέσεις σε χώρους τέχνης.

4.4. Θρησκευτικός τουρισμός

Στην Άνδρο βρίσκονται οι μονές της Αγίας Μαρίνας, της Παναχράντου, της Αγίας Ειρήνης, του Αγίου Νικολάου και της Ζωοδόχου Πηγής. Τα μοναστήρια του νησιού επισκέπτονται πιστοί τόσο από την Ελλάδα, όσο και από το εξωτερικό καθόλη την διάρκεια του χρόνου αλλά και ειδικότερα στις εορτές τους.

4.5. Εκπαιδευτικός τουρισμός

Στο νησί της Άνδρου λειτουργεί το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κορθίου, το οποίο αποτελεί το μόνο ΚΠΕ στις Κυκλάδες. Σε ετήσια βάση δέχεται σχολεία από όλη την Ελλάδα για την

πραγματοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ενώ παράλληλα διοργανώνει και σεμινάρια για εκπαιδευτικούς, αλλά και για το ευρύ κοινό σε συνεργασία με διάφορους φορείς.

Το ΚΠΕ Κορθίου έχει διαμορφώσει και υλοποιεί προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με το αναβαθμιδωμένο περιβάλλον του νησιού, όπως τα:

- Ξερολιθιές - δαντελωτοί σχηματισμοί της ελληνικής γης (μονοήμερο - διήμερο - τριήμερο)
- Ο Μύλης, η μύλη και οι μύλοι της Άνδρου (μονοήμερο - διήμερο - τριήμερο)
- Μονοπάτια της Άνδρου - διαδρομές κάτω από το αιγαιοπελαγίτικο φως (μονοήμερο - διήμερο)

4.6. Αθλητικός τουρισμός

Ο αθλητικός τουρισμός στην Άνδρο έχει συνδεθεί με το αναβαθμιδωμένο τοπίο και τα μονοπάτια που το διατρέχουν μέσω της οργάνωσης από το 2016 του ετήσιου Andros Trail Race. Απευθύνεται σε αθλητές όλων των επιδόσεων με ύπαρξη τεσσάρων διαδρομών από τις οποίες μπορούν να επιλέξουν. Οι διαδρομές περνάνε από σηματοδοτημένα και μη μονοπάτια, ενώ περνά ανάμεσα από ιστορικά μνημεία και φυσικά τοπία εξαιρετικού ενδιαφέροντος και σπάνιας ομορφιάς όπως το Ενετικό Κάστρο της Φανερωμένης, το Καστρομονάστηρο της Παναχράντου, τους χαρακτηριστικούς περιστεριώνες της περιοχής Κορθίου, τους Νερόμυλους στο φαράγγι των Διποταμάτων κα.

Παράλληλα, στο νησί πραγματοποιούνται συστηματικά και άλλες αθλητικές διοργανώσεις, όπως ο Διεθνής Ιστιοπλοϊκός Αγώνας Άνδρου, Andros Experience με διεξαγωγή αγώνων τρίαθλου, κ.α.

5. Πρόταση ανάπτυξης οικότουρισμού στις αναβαθμίδες της Άνδρου

Ο φυσικός πλούτος και ο πολιτισμός της Άνδρου την καθιστούν ιδανικό προορισμό για την ανάπτυξη οικότουρισμού. Οι αναβαθμίδες, οι πηγές, τα ποτάμια, οι ξερολιθιές, τα κονάκια, τα πέτρινα αλώνια, οι παραδοσιακοί περιστεριώνες, οι νερόμυλοι, τα κάστρα, τα μοναστήρια, τα μελισσόσπιτα, τα αρωματικά φυτά όπως θυμάρι, θρούμπι, ρίγανη, τα πλατάνια, τα σκλήθρα, οι δρύες, τα βουνά, οι υγρότοποι, οι παραλίες, τα σπάνια πουλιά, τα φυτά, τα μανιτάρια, οι πεταλούδες, κάνουν το νησί έναν ξεχωριστό προορισμό για περιπατητές, φυσιολάτρες, αλλά και για όσους θέλουν να έρθουν πιο κοντά στην φύση και να απολαύσουν τα μοναδικά τοπία.

Η διασφάλιση της προστασίας και της ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς του νησιού και η σωστή οργάνωση του οικότουρισμού θα δημιουργήσουν έναν δημοφιλή προορισμό για επισκέπτες από την Ελλάδα αλλά και το εξωτερικό. Στα πλαίσια του προγράμματος LIFE TERRACESCAPE γίνεται επένδυση στην κατεύθυνση αυτή, αναδεικνύοντας τις σημαντικές φυσικές ομορφιές του νησιού, και προβάλλοντας ενεργά τη φύση της Άνδρου ως πολύτιμο στοιχείο της προώθησης του τουρισμού του νησιού ακολουθώντας ένα πλαίσιο σεβασμού προς το περιβάλλον.

Το τοπίο της Άνδρου έχει διατηρήσει πολλά στοιχεία από τις παραδοσιακές γεωργικές πρακτικές, παρόλο που πλέον αυτές έχουν σχεδόν ξεχαστεί. Μεγάλο μέρος του νησιού καλύπτεται από την παρουσία αναβαθμίδων και των ιδιαίτερης τεχνοτροπίας ξερολιθιών, ενώ διάσπαρτα στα χωράφια βρίσκονται αλώνια, κελιά και περιστεριώνες. Το πρόγραμμα LIFE TERRACESCAPE αναβιώνει παραδοσιακές γεωργικές πρακτικές, επανακαλλιεργεί τις αναβαθμίδες, αναζωογονεί τον πρωτογενή τομέα και δίνει νέα πνοή στο φυσικό περιβάλλον.

Η αναβίωση παραδοσιακών ανθρώπινων δραστηριοτήτων, στις σημερινές κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες μπορεί να βοηθήσει τα τοπικά οικοσυστήματα και να αποτελέσει βιώσιμη οικονομική προοπτική για τους παραγωγούς που θα επενδύσουν σε τοπικά προϊόντα που συνδέονται με την μοναδική φυσική και πολιτισμική κληρονομιά του νησιού της Άνδρου.

5.1. Ο οικοτουρισμός ως ομπρέλα τουριστικών δραστηριοτήτων στην Άνδρο

Η Άνδρος προσφέρεται για οικοτουρισμό με την μεγάλη εναλλαγή φυσικών τοπίων που διαθέτει, προσφέροντας πολλές εναλλακτικές επιλογές στους επισκέπτες. Μπορούν να οργανωθούν τουριστικές δραστηριότητες και περιπατητικός τουρισμός φέρνοντας τους τουρίστες πιο κοντά στον φυσικό πλούτο του νησιού.

Η ιστορία της Άνδρου αποτελεί ένα ακόμα στοιχείο που πλαισιώνει την φυσική της ομορφιά και την κάνει ακόμα πιο ξεχωριστή. Οι επισκέπτες δεν έχουν παρά να θαυμάσουν την αρχόντισσα των Κυκλάδων σε κάθε βήμα τους.

Το πρόγραμμα LIFE TERRACESCAPE δίνει μια νέα πνοή στα βουνά του νησιού καθώς με την επανακαλλιέργεια των αναβαθμίδων πρασινίζουν και πάλι οι πλαγιές. Η γη που καλλιεργούνταν για αιώνες, είχε απομείνει να ερημώνει τα τελευταία χρόνια με μόνη ένδειξη να έχει απομείνει και να θυμίζει τις παλιές μέρες τις ξερολιθιές που πλαισιώνουν τα χτήματα, υψώνονται σε αγροτικά κτίσματα και πλαταίνουν σε αλώνια.

Η ανάπτυξη του οικοτουρισμού δίνει μπορεί να δώσει μια νέα πνοή στον φυσικό πλούτο και την παράδοση της Άνδρου. Μια πράσινη προσέγγιση του τουρισμού προμηνύει την σωστότερη εξέλιξη της ζωής του νησιού. Είναι σημαντικό να δίνονται ευκαιρίες ανάδειξης των τοπικών προϊόντων και η παραγωγή τους να γίνεται επιλογή των νέων γενεών.

5.2. Προτεινόμενο σχήμα οικοτουρισμού

Το κύριο παραγόμενο προϊόν του προγράμματος είναι το κριθάρι που καλλιεργείται στις αναβαθμίδες του νησιού που είχαν αφαιρεθεί για χρόνια αναξιοποίητες. Στα πλαίσια ανάδειξης όλης αυτής της προσπάθειας προτείνεται η οργάνωση περιπατητικών διαδρομών σε περιοχές επανακαλλιεργούμενες ώστε οι επισκέπτες να γίνονται κοινωνοί του έργου αλλά και του αποτελέσματος στο φυσικό τοπίο. Η γνωριμία με το περιβάλλον αποτελεί την βάση για την ανάπτυξη του σεβασμού του ανθρώπου προς αυτό και αυτός είναι ο κύριος στόχος.

Η επαφή με τον κόπο και την προσπάθεια που κρύβει η καλλιέργεια της γης μπορεί να ευαισθητοποιήσει τους τουρίστες για τον μόχθο και την αγωνία των καλλιεργητών. Έχοντας αποκτήσει αυτή την γνώση οι επισκέπτες μπορούν να αναζητήσουν τοπικά αγροτικά προϊόντα και να γευτούν τα παραγόμενα προϊόντα με μεγαλύτερη συνείδηση του τι αγοράζουν. Το κύριο προϊόν που προκύπτει από την παραγωγή του προγράμματος είναι κριθαροκούλουρα από τοπικούς φούρνους.

Το ολοκληρωμένο οικοτουριστικό σχήμα αποτελεί την ξενάγηση στις επανακαλλιεργούμενες αναβαθμίδες, η συζήτηση για όσα αφορούν την παραγωγή κριθαριού στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον και η διάθεση ενός τοπικού προϊόντος που είναι το αποτέλεσμα ενός πράσινου κύκλου ανάπτυξης.

5.3. Συμμετοχή τοπικών παραγωγών/επιχειρήσεων

Η οργάνωση ενός σχήματος δράσης και η προσέλκυση επισκεπτών για οικοτουρισμό ανοίγει έναν νέο κύκλο ενδιαφέροντος για τους αγρότες και τους καλλιεργητές του τόπου. Εμφανίζονται νέα κίνητρα για την ενδυνάμωση της προσπάθειας και την διεύρυνση των πεδίων δράσης των απόμων που ασχολούνται ή σκέφτονται να ασχοληθούν με την παραγωγική αλυσίδα τοπικών προϊόντων.

Είναι σημαντικό ότι στα πλαίσια των δράσεων του προγράμματος LIFE TERRACESCAPE δίνεται η δυνατότητα έναρξης ενός αποδοτικού σχήματος τουριστικής ανάπτυξης με επόμενο στάδιο την επέκτασή του με την ανάμιξη και συμμετοχή τοπικών παραγωγών και επιχειρήσεων του νησιού που προσδοκούν στην μεγαλύτερη αξιοποίηση των προσπαθειών τους.

5.4. Προτεινόμενη περιοχή εφαρμογής

Με προσεκτικό σχεδιασμό και έρευνα στο πεδίο επιλέχθηκαν τα σημεία ανάπτυξης των οικοτουριστικών διαδρομών ώστε να παρέχουν την πληρέστερη εικόνα της φύσης, της ιστορίας και της παράδοσης του νησιού προς τους τουρίστες και παράλληλα να αναδεικνύουν με τον καλύτερο τρόπο τα ποικίλα στοιχεία που απαρτίζουν το πρόγραμμα TERRACASCAPE.

Στην επόμενη εικόνα σημειώνονται στον χάρτη της Άνδρου που περιοχές ενδιαφέροντος των περιπατητικών διαδρομών που ολοκληρώθηκαν και περπατήθηκαν με οργανωμένες ξεναγήσεις. Η διαδρομή T1 LIFE TERRACESCAPE 1 Κοχύλου – Αγία Ελεούσα βρίσκεται στο νότιο τμήμα του νησιού και η διαδρομή T2 LIFE TERRACESCAPE 2 Μονή Αγίας βρίσκεται στο βόρειο τμήμα. Αποτελούν δύο διαφορετικές προσεγγίσεις του νησιού προσφέροντας στους επισκέπτες μια πληρέστερη εικόνα.

Εικόνα 22Αποτύπωση των περιπατητικών διαδρομών της δράσης E2 στον χάρτη.

5.5. Προτεινόμενο δίκτυο διαδρομών παραγωγής (producing routes)

Στα πλαίσια της δράσης E.2 του προγράμματος LIFE TERRACESCAPE και για την καλύτερη ανάδειξη συνόλου του έργου, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην σχεδίαση διαδρομών παραγωγής με γνώμονα την καλύτερη δυνατή προσφερόμενη εμπειρία στους επισκέπτες. Το κύριο παραγόμενο προϊόν του προγράμματος είναι το κριθάρι. Οι επισκέπτες μετά το περπάτημα στις προτεινόμενες διαδρομές μπορεί να προμηθευτεί κριθαροκούλουρα που γίνονται από το παραγόμενο κριθάρι από τοπικούς φούρνους. Αποτελεί μια όμορφη συνεργασία στα πλαίσια του προγράμματος και προσφέρει την δυνατότητα στους επισκέπτες να προμηθευτούν ένα αγνό, τοπικό προϊόν με πλήρη σύνδεση με τα χωράφια και τις καλλιέργειες που έχει επισκεφθεί και τις εικόνες που έχει αποκομίσει. Είναι μια ευκαιρία αφύπνισης των επισκεπτών σχετικά με την φύση, την καλλιέργεια και την παραγωγή του προϊόντος.

Η προσπάθεια αυτή δίνει ένα επιπλέον κίνητρο στους αγρότες να ασχοληθούν με την καλλιέργεια των αναβαθμίδων και την παραγωγή κριθαριού ή και άλλων πρώτων υλών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους τοπικούς φούρνους και την παραγωγή προϊόντων επιθυμητών από τους τουρίστες του νησιού. Με την αύξηση της ζήτησης των προϊόντων αυξάνεται και το ενδιαφέρον των αγροτών για την αναβίωση παλαιών καλλιεργειών που θα οδηγήσουν στο ξαναπρασίνισμα των αναβαθμίδων και σε ένα αειφόρο περιβάλλον.

5.6. Ολοκληρωμένες διαδρομές & στοιχεία ενδιαφέροντος

Στα πλαίσια της δράσης E2 για την προώθηση του οικοτουρισμού μελετήθηκαν, σχεδιάστηκαν και ολοκληρώθηκαν δύο διαδρομές. Τα σημεία όπου υλοποιήθηκαν οι τουριστικές διαδρομές αναδεικνύουν με τον καλύτερο τρόπο το καλλιεργητικό έργο του προγράμματος. Οι επισκέπτες έχουν την δυνατότητα να βρεθούν στο πεδίο και να δουν τις καλλιεργούμενες εκτάσεις. Η εναλλαγή του τοπίου ανάμεσα στις αναβαθμίδες που έχουν επανακαλλιεργηθεί και εκείνες που έχουν μείνει ρουμάνια αφυπνίζει το ενδιαφέρον για τις θετικές έκφάνσεις της χρησιμοποίησης της γης.

Οι επισκέπτες στις πεζοπορικές διαδρομές που έχουν υλοποιηθεί ανακαλύπτουν την τέχνη της ξερολιθιάς που αποτελεί αναγνωρισμένη άυλη παγκόσμια κληρονομιά της UNESCO. Μονοπάτια, αλώνια, κονάκια, αγροτικά κτίσματα, περιστεριώνες, πατητήρια, εκκλησάκια είναι μερικά από τα δείγματα της τέχνης της ξερολιθιάς που συναντώνται στο περπάτημα και γίνονται αφετηρία για τον τρόπο ζωής των ανθρώπων του νησιού για αιώνες, με κύριο δομικό στοιχείο την πέτρα τις περιοχής.

Στην συνέχεια παρουσιάζονται οι ολοκληρωμένες διαδρομές που προσφέρονται για μια εκ βαθών γνωριμία των τουριστών με το φυσικό περιβάλλον του νησιού. οι διαδρομές T1 LIFE TERRACESCAPE 1 Κοχύλου – Αγία Ελεούσα και T2 LIFE TERRACESCAPE 2 Μονή Αγίας παρέχουν μια σφαιρική εικόνα του νησιού καθώς η πρώτη βρίσκεται στο νότιο τμήμα και η δεύτερη στο βόρειο τμήμα.

5.6.1. Ολοκληρωμένη διαδρομή T1

Διαδρομή LIFE TERRACESCAPE 1 Κοχύλου – Αγία Ελεούσα

Στοιχεία διαδρομής

Μήκος: 7,1km

Διάρκεια: 3,5h

Βαθμός δυσκολίας: μέτριος

Υψομετρική διαφορά: 200m

Τύπος εδάφους: μονοπάτι/χωματόδρομος

Η πρώτη ολοκληρωμένη διαδρομή στα πλαίσια της δράσης E.2 του προγράμματος έχει το αναγνωριστικό T1 και συνδέει το χωριό Κοχύλου με την περιοχή της Αγίας Ελεούσας. Με σημείο αναφοράς το Κέντρο Ενημέρωσης LIFE Κοχύλου (πρώην δημοτικό σχολείο) έχει χαραχθεί μια κυκλική διαδρομή περιμετρικά του ιστορικού Κάστρου της Φανερωμένης με κατεύθυνση τις καλλιεργούμενες αναβαθμίδες στα πλαίσια της δράσης C.2 του προγράμματος στην περιοχή της Αγίας Ελεούσας.

Αποτελεί την σύνδεση του χωριού με τα χωράφια όπου καλλιεργούσαν για την επιβίωσή τους. Η κύρια διαδρομή ακολουθεί την πορεία μιας παλιάς στενής, όπως ονομάζονται οι παλαιοί δρόμοι που φτιάχνονταν με ξερολιθιές προσφέροντας πρόσβαση στα χωράφια. Η τέχνη της ξερολιθιάς σε αυτή την διαδρομή έχει πολλές παραλλαγές ακολουθώντας την εδαφική ποικιλομορφία. Ο επισκέπτης παίρνει πολλά ερεθίσματα για την τέχνη αυτή. Στην διαδρομή συναντώνται πολλά δείγματα ξερολιθιάς. Υπάρχουν εξωκλήσια, κονάκια και αλώνια που μαρτυρούν την αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φύσης. Στην περιοχή της Αγίας Ελεούσας υπάρχει ένας περιστεριώνας τον οποίο μπορούν να δουν οι επισκέπτες στην περιήγησή τους στην περιοχή.

Η διαδρομή αποτελείται από τρία διαφορετικά τμήματα. Το πράσινο τμήμα της διαδρομής είναι 2,7 km και προσφέρεται μόνο για περπάτημα καθώς αποτελεί παλιά στενή. Αυτό το κομμάτι της διαδρομής είναι το πλέον χαρακτηριστικό για την περιοχή και αποτελεί την παλαιά σύνδεση του χωριού με τα καλλιεργούμενα αναβαθμιδομένα χωράφια. Καθώς ο κόσμος παραιτούνταν με τα χρόνια από την καλλιέργεια αναβαθμίδων σταμάτησε και η διέλευση των πεζών, οδηγώντας το σε αχρηστία. Στα πλαίσια της δράσης E.2 δίνεται η ευκαιρία να αποτελέσει μία οικοτουριστική διαδρομή, αφυπνίζοντας τους επισκέπτες και φέρνοντάς τους πιο κοντά στην φύση και την καλλιέργειά της.

Η διαδρομή αγκαλιάζει τις πλαγιές του βουνού και τις ακολουθεί από το Κοχύλου έως την Αγία Ελεούσα. Στην κορυφή του βουνού δεσπόζει το Κάστρο της Φανερωμένης. Ξεκινώντας το περπάτημα από το Κοχύλου στο τμήμα αυτό, οι επισκέπτες συναντούν το εκκλησάκι του Αγίου Ιωάννη και λίγο

αργότερα το εκκλησάκι των Αγίων Αποστόλων, λίγο ψηλότερα από την διαδρομή. Σε όλη την διαδρομή συναντώνται αγροτικά κτίσματα, κονάκια και αλώνια καθώς η περιοχή κάποτε έσφυζε από ζωή και αγρότες που εξέτρεφαν ζώα και φρόντιζαν την γη, έχτιζαν δρόμους και αναβαθμίδες για να μπορούν να έχουν μια παραγωγή και να επιβιώσουν δαμάζοντας το απόκρημνο των πλαγιών.

Φτάνοντας στο φυσικό μπαλκόνι που δημιουργείται από τα βράχια του βουνού και πλαισιώνεται από τις ξερολιθιές του μονοπατιού, οι επισκέπτες αντικρίζουν τον όρμο της Μέλισσας με τα γαλανά νερά του. Παρατηρώντας από μακριά τα απόκρινα βράχια που καταλήγουν στην θάλασσα και δημιουργούν μια φυσική σπηλιά προσβάσιμη με βάρκα, διακρίνονται οι σκάλες από ξερολιθιές που είναι στην κυριολεξία κρεμασμένες στο κενό. Όπως λέγεται χρησίμευαν κάποτε για να φορτώνουν πέτρες σε καΐκια.

Η διαδρομή συνεχίζεται με απέραντη θέα προς το Αιγαίο πέλαγος όπου τις ημέρες με καλή ορατότητα είναι ευδιάκριτα τα νησιά Χίος, Σάμος, Ικαρία και Τήνος από βορά προς νότο. Σε μικρή απόσταση βρίσκεται η κορυφή μιας σκάλας φτιαγμένης από ξερολιθιές που κατηφορίζει προς την περιοχή της Αγίας Ελεούσας. Από το σημείο αυτό προσφέρεται ανεμπόδιστη θέα προς την περιοχή της Αγίας Ελεούσας που αποτελεί μία αναβαθμιδομένη έκταση που η επανακαλλιέργεια της στα πλαίσια της δράσης C.2 του προγράμματος της έχει δώσει μια νέα πνοή. Η εναλλαγή από τα εγκαταλελειμμένα τοπία γεμίζει αισιοδοξία τα μάτια των επισκεπτών.

Στην συνέχεια της διαδρομής και λίγο πριν την σύνδεση με τον χωματόδρομο υπάρχουν χαρακτηριστικά χτίσματα από ξερολιθιά και ένα αλώνι παρατημένα στον χρόνο, απομεινάρια μιας άλλης εποχής. Ο χωματόδρομος κατηφορίζει περνώντας δίπλα από τον Άγιο Δημήτριο και καταλήγοντας στην εκκλησία της Αγίας Ελεούσας και τις καλλιεργούμενες αναβαθμίδες της περιοχής. Κάνοντας μια περιήγηση στα χωράφια οι επισκέπτες συναντούν την εκκλησία, τον Περιστεριώνα, τα χτίσματα της περιοχής και την πηγή που αναβλύζει νερό. Η εναλλαγή της χλωρίδας κατά την διάρκεια του χρόνου αποτελεί ένα ιδιαίτερο στοιχείο της διαδρομής και δημιουργεί μοναδικές εικόνες για τον επισκέπτη ανάλογα την εποχή που θα το επισκεφθεί.

Η επιστροφή των επισκεπτών στο Κοχύλου μπορεί να γίνει ακολουθώντας την ίδια διαδρομή με κατεύθυνση προς το χωριό. Η σηματοδότηση έχει γίνει ώστε να είναι ευκρινής και προς τις δύο κατευθύνσεις. Η άλλη επιλογή των επισκεπτών από το σημείο αυτό είναι να ακολουθήσουν τον ανηφορικό χωματόδρομο που είναι σημειωμένος στον χάρτη με μπλε χρώμα και στην συνέχεια το κόκκινο τμήμα της διαδρομής ολοκληρώνοντας την κυκλική διαδρομή.

Το μπλε τμήμα της διαδρομής, αποτελεί δρόμο προσβάσιμο με αυτοκίνητο (προσοχή αρκετά κατηφορικό και δυσπρόσιτο) και δίνει την δυνατότητα επιλογής στην πρόσβαση με περπάτημα ή με όχημα. Η επιλογή της πρόσβασης επιτρέπει σε άτομα λιγότερο εξοικειωμένα με το περπάτημα να βρεθούν στην περιοχή κάνοντας ένα τμήμα της διαδρομής με περπάτημα και το άλλο με όχημα. Επισημαίνεται ότι η κυκλική διαδρομή προσφέρεται για χρήση προς τις δύο κατευθύνσεις και μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες και τις δυνατότητες των επισκεπτών.

Το κόκκινο τμήμα της διαδρομής είναι το μονοπάτι 3 όπου ακολουθώντας το οι επισκέπτες μπορούν να επισκεφθούν το Κάστρο της Φανερωμένης στην κορυφή του βουνού με την ομώνυμη εκκλησία. Εκεί οι επισκέπτες μπορούν να περιηγηθούν στα απομεινάρια του Βυζαντινού οικισμού που άλλοτε άκμαζε εκεί.

Περπατώντας την διαδρομή T1 Κοχύλου – Αγία Ελεούσα

Η διαδρομή T1 που δημιουργήθηκε στα πλαίσια της δράσης Ε.2 του προγράμματος LIFE Terracescape, συνδέει το χωριό Κοχύλου με την περιοχή της Αγίας Ελεούσας. Με σημείο αναφοράς το Κέντρο Ενημέρωσης LIFE Κοχύλου (πρώην δημοτικό σχολείο) έχει χαραχθεί μια κυκλική διαδρομή περιμετρικά του ιστορικού Κάστρου της Φανερωμένης με κατεύθυνση τις καλλιεργούμενες αναβαθμίδες στα πλαίσια της δράσης C.2 του προγράμματος στην περιοχή της εκκλησίας της Αγίας Ελεούσας.

Αποτελεί την σύνδεση του χωριού με τα χωράφια όπου καλλιεργούσαν οι κάτοικοι με σκοπό την παραγωγή αγαθών για την επιβίωσή τους. Η κύρια διαδρομή ακολουθεί την πορεία μιας παλιάς στενής, όπως ονομάζονται οι παλαιοί δρόμοι που φτιάχνονταν με ξερολιθιές προσφέροντας πρόσβαση στα χωράφια. Η τέχνη της ξερολιθιάς σε αυτή την διαδρομή έχει πολλές παραλλαγές ακολουθώντας την εδαφική ποικιλομορφία. Ο επισκέπτης παίρνει πολλά ερεθίσματα για την τέχνη αυτή. Στην διαδρομή συναντώνται πολλά δείγματα ξερολιθιάς. Υπάρχουν εξωκλήσια, κονάκια και αλώνια που μαρτυρούν την αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φύσης. Στην περιοχή της Αγίας Ελεούσας υπάρχει ένας περιστεριώνας τον οποίο μπορούν να δουν οι επισκέπτες στην περιήγησή τους στην περιοχή.

Η διαδρομή αποτελείται από τρία διαφορετικά τμήματα. Το πράσινο τμήμα της διαδρομής είναι 2,7 km και προσφέρεται μόνο για περπάτημα καθώς αποτελεί παλιά στενή. Αυτό το κομμάτι της διαδρομής είναι το πλέον χαρακτηριστικό για την περιοχή και αποτελεί την παλαιά σύνδεση του χωριού με τα καλλιεργούμενα αναβαθμιζόμενα χωράφια. Καθώς ο κόσμος παραιτούνταν με τα χρόνια από την καλλιέργεια αναβαθμίδων σταμάτησε και η διέλευση των πεζών, οδηγώντας το σε αχρηστία. Στα πλαίσια της δράσης Ε.2 δίνεται η ευκαιρία να αποτελέσει μία οικοτουριστική διαδρομή, αφυπνίζοντας τους επισκέπτες και φέρνοντάς τους πιο κοντά στην φύση και την καλλιέργειά της.

Η διαδρομή αγκαλιάζει τις πλαγιές του βουνού και τις ακολουθεί από το Κοχύλου έως την Αγία Ελεούσα. Στην κορυφή του βουνού δεσπόζει το Κάστρο της Φανερωμένης. Ξεκινώντας το περπάτημα από το Κοχύλου στο τμήμα αυτό, οι επισκέπτες συναντούν το εκκλησάκι του Αγίου Ιωάννη και λίγο αργότερα το εκκλησάκι των Αγίων Αποστόλων, λίγο ψηλότερα από την διαδρομή. Σε όλη την διαδρομή συναντώνται αγροτικά κτίσματα, κονάκια και αλώνια καθώς η περιοχή κάποτε έσφυζε από ζωή και αγρότες που εξέτρεφαν ζώα και φρόντιζαν την γη, έχτιζαν δρόμους και αναβαθμίδες για να μπορούν να έχουν μια παραγωγή και να επιβιώσουν δαμάζοντας το απόκρημνο των πλαγιών.

Φτάνοντας στο φυσικό μπαλκόνι που δημιουργείται από τα βράχια του βουνού και πλαισιώνεται από τις ξερολιθιές του μονοπατιού, οι επισκέπτες αντικρίζουν τον όρμο της Μέλισσας με τα γαλανά νερά του. Παρατηρώντας από μακριά τα απόκρινα βράχια που καταλήγουν στην θάλασσα και δημιουργούν μια φυσική σπηλιά προσβάσιμη με βάρκα, διακρίνονται οι σκάλες από ξερολιθιές που είναι στην κυριολεξία κρεμασμένες στο κενό. Όπως λέγεται χρησίμευαν κάποτε για να φορτώνουν πέτρες σε καΐκια.

Η διαδρομή συνεχίζεται με απέραντη θέα προς το Αιγαίο πέλαγος όπου τις ημέρες με καλή ορατότητα είναι ευδιάκριτα τα νησιά Χίος, Σάμος, Ικαρία και Τήνος από βορά προς νότο. Σε μικρή απόσταση βρίσκεται η κορυφή μιας σκάλας φτιαγμένης από ξερολιθιές που κατηφορίζει προς την περιοχή της Αγίας Ελεούσας. Από το σημείο αυτό προσφέρεται ανεμπόδιστη θέα προς την περιοχή της Αγίας Ελεούσας που αποτελεί μία αναβαθμιδομένη έκταση που η επανακαλλιέργεια της στα πλαίσια της δράσης C.2 του προγράμματος της έχει δώσει μια νέα πνοή. Η εναλλαγή από τα εγκαταλελειμμένα τοπία γεμίζει αισιοδοξία τα μάτια των επισκεπτών.

Στην συνέχεια της διαδρομής και λίγο πριν την σύνδεση με τον χωματόδρομο υπάρχουν χαρακτηριστικά κτίσματα από ξερολιθιά και ένα αλώνι, παρατημένα στον χρόνο, απομεινάρια μιας άλλης εποχής. Ο χωματόδρομος κατηφορίζει περνώντας δίπλα από τον Άγιο Δημήτριο και καταλήγοντας στην εκκλησία της Αγίας Ελεούσας και τις καλλιεργούμενες αναβαθμίδες της περιοχής. Κάνοντας μια περιήγηση στα χωράφια οι επισκέπτες συναντούν την εκκλησία, τον Περιστεριώνα, τα χτίσματα της περιοχής και την πηγή που αναβλύζει νερό. Η εναλλαγή της χλωρίδας κατά την διάρκεια του χρόνου αποτελεί ένα ιδιαίτερο στοιχείο της διαδρομής και δημιουργεί μοναδικές εικόνες για τον επισκέπτη ανάλογα την εποχή που θα το επισκεφθεί.

Η επιστροφή των επισκεπτών στο Κοχύλου μπορεί να γίνει ακολουθώντας την ίδια διαδρομή με κατεύθυνση προς το χωριό. Η σηματοδότηση έχει γίνει ώστε να είναι ευκρινής και προς τις δύο κατευθύνσεις. Η άλλη επιλογή των επισκεπτών από το σημείο αυτό είναι να ακολουθήσουν τον ανηφορικό χωματόδρομο που είναι σημειωμένος στον χάρτη με μπλε χρώμα και στην συνέχεια το κόκκινο τμήμα της διαδρομής ολοκληρώνοντας την κυκλική διαδρομή.

Το μπλε τμήμα της διαδρομής, αποτελεί δρόμο προσβάσιμο με αυτοκίνητο (προσοχή αρκετά κατηφορικό και δυσπρόσιτο) και δίνει την δυνατότητα επιλογής στην πρόσβαση με περπάτημα ή με όχημα. Η επιλογή της πρόσβασης επιτρέπει σε άτομα λιγότερο εξοικειωμένα με το περπάτημα να βρεθούν στην περιοχή κάνοντας ένα τμήμα της διαδρομής με περπάτημα και το άλλο με όχημα. Επισημαίνεται ότι η κυκλική διαδρομή προσφέρεται για χρήση προς τις δύο κατευθύνσεις και μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες και τις δυνατότητες των επισκεπτών.

Το κόκκινο τμήμα της διαδρομής είναι το μονοπάτι 3 όπου ακολουθώντας το οι επισκέπτες μπορούν να επισκεφθούν το Κάστρο της Φανερωμένης στην κορυφή του βουνού με την ομώνυμη εκκλησία. Εκεί οι επισκέπτες μπορούν να περιηγηθούν στον χώρο όπου άλλοτε άκμαζε ένας Βυζαντινός οικισμός. Η Άνδρος λόγω της θέσης της στο Αιγαίο, αποτελούσε σημείο αναφοράς σε ταραγμένα χρόνια όπου Βυζαντινοί, πειρατές, ναυτικές δυνάμεις της Δύσης, Οθωμανοί βρίσκονταν σε έναν διαρκή αγώνα διεκδικήσεων. Τα κάστρα χτίζονταν σε σημεία που προσέφεραν μεγάλη ορατότητα

προς τον ορίζοντα της θάλασσας και δύσκολη πρόσβαση από την ξηρά. Μια επίσκεψη στο κάστρο μπορεί να ταξιδέψει τον επισκέπτη σε αλλοτινές εποχές (όχι πάντα) βγαλμένες από παραμύθια!

Αποτύπωση σε χάρτη

Εικόνα 23 Χάρτης διαδρομής T1 LIFE TERRACESCAPE Κοχύλου - Αγία Ελεούσα

Φωτογραφική τεκμηρίωση

Εικόνα 24 (α) Κέντρο Ενημέρωσης LIFE Κοχύλου (β) Κάστρο Φανερωμένης (Αρχείο ομάδας δήμου Άνδρου)

Εικόνα 25 (α) Άγιος Ιωάννης, (β) παραδοσιακό κτίσμα, (γ) αλώνι (Αρχείο ομάδας δήμου Άνδρου)

Εικόνα 26(α,β,γ) Κτίσματα στην διαδρομή Τ1, (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

Εικόνα 27 (α) Σημείο διαδρομής Τ1, (β,γ) σκάλες από ξερολιθιά (Αρχείο ομάδας δήμου Άνδρου)

Εικόνα 28 (α) Όρμος Μέλισσα, (β) Θέα Αιγαίο Πέλαγος (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

Εικόνα 29 Οι καλλιεργούμενες αναβαθμίδες στην Αγία Ελεούσα (Ισίδωρος Νικολάου)

Εικόνα 30 Περιστεριώνας (α) και κτίσμα (β) στην Αγία Ελεούσα (Αρχείο ομάδας δήμου Άνδρου)

Εικόνα 31 (α, β, γ, δ) Ξερολιθιές στην διαδρομή T1 (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

5.6.2. Ολοκληρωμένη διαδρομή T2

Διαδρομή LIFE TERRACESCAPE 2 Μονή Αγίας

Στοιχεία διαδρομής

Μήκος: 3,5km

Διάρκεια: 1,5h

Βαθμός δυσκολίας: εύκολη-μέτρια

Υψομετρική διαφορά: 100m

Τύπος εδάφους: χωματόδρομος

Η Διαδρομή T2 βρίσκεται στην περιοχή Κυπρί της Υδρούσας, ανάμεσα στα χωριά Γαύριο και Μπατσι. Αποτελεί μία κυκλική διαδρομή περιήγησης στα καλλιεργούμενα χωράφια της Μονής Ζωοδόχου Πηγής (Μονή Αγίας) και της μακραίωνης ιστορίας της. Η διαδρομή αυτή προσφέρει μία οπτική στις αναβαθμίδες του βόρειου τμήματος της Άνδρου και σε συνδυασμό με την διαδρομή T1 παρέχεται στους επισκέπτες μία ευρύτερη και πληρέστερη εικόνα της γεωγραφίας του νησιού. Η συγκεκριμένη περιοχή είναι από τις πιο πρόσφατα προσαρτημένες στο πρόγραμμα οπότε παράλληλα προσφέρει μία εικόνα σύγκρισης των καλλιεργούμενων εδαφών σε βάθος χρόνου.

Ξεκινώντας από το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου, στην διασταύρωση των δρόμων προς Μονή Αγίας, Άνω Άγιο Πέτρο και Γίδες, ο επισκέπτης ακολουθεί τον χωματόδρομο με κατεύθυνση ανατολικά με θέα προς τις καλλιεργούμενες αναβαθμίδες και την Μονή στην κορυφή του λόφου. Περπατώντας, συναντώνται δύο εκκλησάκια, ο Άγιος Ιωάννης και ο Άγιος Νικόλαος και στην συνέχεια εντοπίζεται ένα παλαιό πατητήρι σκεπαστό, χτισμένο με ξερολιθιές που χρησιμοποιούνταν για την παραγωγή κρασιού από τα αμπέλια της Μονής. Στην συνέχεια της αιμασιάς είναι χτισμένες μελισσοθυρίδες σε σχήμα τετράγωνο και στην συνέχεια σε σχήμα τρίγωνο.

Φτάνοντας στην διασταύρωση των δρόμων ανηφορίζοντας προς αριστερά παρατηρείται η διπλά χτισμένη αιμασιά. Στην κορυφή του λόφου δεσπόζει το μεγαλύτερο αλώνι της περιοχής με διάμετρο 18m. Στην βορινή πλευρά είναι χτισμένες παραθούρες για την προστασία της σοδιάς από τον αέρα. Η δημιουργία αυτών των ανοιγμάτων βοηθούσε στην ρύθμιση του αέρα κατά το αλώνισμα καθώς με δεμάτια συνήθως από σπαρτιές έκλειναν μέρος ή ολόκληρες τις παραθούρες. Στο σημείο αυτό υπάρχουν και άλλα κτίσματα της Μονής με χρήση σήμερα κυρίως για ζώα που συνθέτουν την εικόνα της περιοχής και αντανακλούν την ζωή των περασμένων χρόνων.

Από το σημείο αυτό ο επισκέπτης μπορεί να προχωρήσει προς την πίσω πλευρά του λόφου όπου βρίσκεται ένα μικρότερο αλώνι με διάμετρο 8 m περίπου καθώς και χτίσματα από ξερολιθιές. Χαρακτηριστικά των χτισμάτων αυτών είναι η ύπαρξη τζακιών. Συνεχίζοντας αυτή την διαδρομή συναντάται το αρχικό κομμάτι της διαδρομής.

Από το σημείο που βρίσκεται το μεγάλο αλώνι ο επισκέπτης έχει την δυνατότητα να κατευθυνθεί δυτικά ακολουθώντας τον χωματόδρομο προς το σημείο εκκίνησης της διαδρομής, διασχίζοντας τις εκτάσεις της Μονής.

Ολοκληρώνοντας την περιήγηση στην Διαδρομή T2, οι επισκέπτες έχουν την δυνατότητα να επισκεφθούν την Μονή Αγίας, ένα από τα ομορφότερα μοναστήρια της Άνδρου, να απολαύσουν την θέα προς τις νοτιοδυτικές ακτές του νησιού, να περιηγηθούν στους χώρους του και να μάθουν την ιστορία του.

Διαδρομή T2, Περιήγηση και Ιστορία

Η Διαδρομή T2 βρίσκεται στην περιοχή Κυπρί της Υδρούσας, ανάμεσα στα χωριά Γαύριο και Μπατσι. Αποτελεί μία κυκλική διαδρομή περιήγησης στα καλλιεργούμενα χωράφια της Μονής Ζωοδόχου Πηγής και της μακραίωνης ιστορίας της. Η διαδρομή αυτή προσφέρει μία ενδιαφέρουσα οπτική στις αναβαθμίδες του Βόρειου τμήματος της Άνδρου. Σε συνδυασμό με την διαδρομή T1 παρέχεται στους επισκέπτες μία ευρύτερη και πληρέστερη εικόνα της γεωγραφίας και της φύσης του νησιού. Η συγκεκριμένη περιοχή είναι από τις πιο πρόσφατα προσαρτημένες και καλλιεργούμενες εκτάσεις στο πρόγραμμα LIFE TERRACESCAPE οπότε παράλληλα προσφέρεται μία εικόνα σύγκρισης των καλλιεργούμενων εδαφών σε βάθος χρόνου.

Ξεκινώντας από το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου, στην διασταύρωση των δρόμων προς την Μονή Ζωοδόχου Πηγής, προς Άνω Άγιο Πέτρο και προς Γίδες, ο επισκέπτης ακολουθεί την σηματοδότηση, με κατεύθυνση ανατολικά με θέα προς τις καλλιεργούμενες αναβαθμίδες και την Μονή στην κορυφή του λόφου. Στην περιήγηση αποκαλύπτονται πλήθος κτισμάτων ξερολιθιάς όπως εκκλησάκια, αλώνια, κονάκια, πατητήρια, αιμασιές, μελισσοθυρίδες αλλά και ένας ερειπωμένος περιστεριώνας. Αποτελούν όλα σημεία αναφοράς για την ιστορία της περιοχής, αλλά και κάθε ένα ξεχωριστά εφελτήριο συζήτησης για τις συνήθειες και τις ασχολίες των ανθρώπων που έδεσαν την ζωή τους με την φύση, τις αγροτικές εργασίες και την επιβίωση στην περιοχή σε συνθήκες και χρόνια δύσκολα.

Η Μονή Ζωοδόχου Πηγής

Η περιοχή είναι σήμερα γνωστή από την Μονή Ζωοδόχου Πηγής όπου ιδρύθηκε το 1570 και γνώρισε ιδιαίτερη άνθιση έως και το 1930. Χτισμένο σε σημείο που να ελέγχει τον θαλάσσιο ορίζοντα και την πρόσβαση στο Στενό μεταξύ Άνδρου και Εύβοιας, αποτελούσε το μεγαλύτερο μοναστήρι του νησιού. Χτισμένο με την τέχνη της ξερολιθιάς, χαρακτηριστικό των κτισμάτων της εποχής, διέθετε πύργο 7 ορόφων ψηλό όπου σύμφωνα με τις αναφορές υπήρχε πάντα φρούρηση και παρακολούθηση της περιοχής.

Η Μονή Αγίας γνώρισε περιόδους μεγάλης άνθησης, συγκέντρωσε πολλούς θησαυρούς από δωρεές κυρίως πιστών και είχε μετόχια σε πολλές περιοχές της Ελλάδας. Αναφέρεται ότι υπήρχε οργανωμένη

γεωργία, κτηνοτροφία και τυροκομία με παραγωγή τις περιζήτητες «αγιώτικες μυζήθρες» στην Κωνσταντινούπολη. Επίσης υπήρχε σιδηρουργείο, βαρελοποιείο, ξυλουργείο και βιβλιοδετείο. Στις εκτάσεις της καλλιεργούνταν δενδροφυτείες με συκιές, αμπέλια και ελιές. Για την διατήρηση του φυσικού κάλλους της περιοχής η καύσιμη ύλη μεταφερόταν από 2,5 ώρες απόσταση. Το 1800 φαίνεται να διαθέτει «τρεχαντήριο» (πλοiάριο) με πλήρωμα καλόγηρων προσθέτοντας μία σημαντική δραστηριότητα που επέτρεπε τα ταξίδια για εράνους προς την Μονή, για μετακίνηση των προϊόντων και επαφή με νέες ιδέες.

Το 1928 το μοναστήρι μετατράπηκε σε γυναικείο, ενώ στα προηγούμενα χρόνια λειτουργούσε ως αντρικό μοναστήρι και δεν επιτρεπόταν η είσοδος γυναικών.

Στην περιοχή υπήρχε οργανωμένος οικισμός, με οικήματα, ναούς αλλά και υποδομές όπως υδραγωγείο από τα αρχαία χρόνια. Η πηγή της περιοχής ήταν αφιερωμένη στην θεό Διόνυσσο και έλεγαν ότι κατά τους εορτασμούς προς τον θεό Διόνυσσο ανέβλυζε κρασί αντί για νερό. Αυτό που φαίνεται στα ερειπωμένα κονάκια, κοντινότερων εποχών, της περιοχής είναι ότι στα περισσότερα υπήρχαν πατητήρια που συνεπάγεται μεγάλη παραγωγή κρασιού.

Κατά τις αρχές του 16ου αιώνα και επί Λατινοκρατίας στην Άνδρο, η περιοχή φαίνεται να αποτελούσε φέουδο με μια προσπάθεια να συσταθεί οικισμός στην περιοχή από την οικογένεια Μουζάκη μετά από συμφωνία με τον Πατέριο Ντε Γκριμάλντι κατά το 1533.

Εκκλησάκια

Στην διαδρομή υπάρχουν εκκλησάκια που αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτών που βρίσκονται χτισμένα σε όλο το νησί. Δηλώνουν την ανάγκη των ανθρώπων να εκφράσουν την αγάπη τους στον Θεό, να ευχαριστήσουν έναν συγκεκριμένο Άγιο κάθε φορά και να συνδέσουν την περιοχή με εκείνον αλλά και ότι εκφράζει και προστατεύει κατά την θρησκεία. Αποτελούν μικρά κτίσματα ξερολιθιάς που πάντα κρύβουν όμορφες λεπτομέρειες τόσο στην οργάνωση του προαύλιου χώρου τους όσο και στο εσωτερικό τους. Μια επίσκεψη στον εσωτερικό χώρο μπορεί να επιφυλάσσει μια πρωτόγνωρη γαλήνη, μια αίσθηση απομόνωσης και ηρεμίας.

Καλλιέργεια κριθαριού

Στις εκτάσεις που έχουν παραχωρηθεί από την Μονή γίνεται καλλιέργεια κριθαριού. Ο επισκέπτης έχει την δυνατότητα να γνωρίσει την πορεία της καλλιέργειας σε όλες τις φάσεις, σπορά, πρασίνισμα, θερισμός τις ανάλογες περιόδους με μία επίσκεψη και περιήγησή του στην διαδρομή T2. Η μονοετής καλλιέργεια αλλάζει την εικόνα της περιοχής μέσα στον χρόνο, ανάλογα με την εποχή και το στάδιο της. Παράλληλα, προσφέρεται για την έναρξη συζήτησης με τους επισκέπτες για τα οφέλη που προσφέρουν οι καλλιέργειες στο περιβάλλον, στο μικροκλίμα της περιοχής, στην διαχείριση των βροχοπτώσεων από το έδαφος.

Αλώνια

Η διαδικασία της καλλιέργειας μετά την συγκομιδή συνεχίζεται με την διαδικασία του αλωνίσματος. Στην περιήγηση στην διαδρομή T2 συναντάται ένα μικρό αλώνι όπως αυτά που συναντώνται στις

περιοχές καλλιέργειας. Υπάρχει όμως στην κορυφή του λόφου ένα αλώνι με διάμετρο 18m το οποίο δηλώνει την καλλιεργητική δυναμική της περιοχής την εποχή που άκμαζε το μοναστήρι. Είναι χτισμένο με ξερολιθιά, με παράθυρα προς τον βοριά ώστε να ρυθμίζεται ο δυνατός αέρας κατά την διαδικασία του αλωνίσματος και να προστατεύεται η παραγωγή.

Κονάκια

Τα αγροτικά κτίσματα ήταν πάντα χρήσιμα και εξασφάλιζαν την διαμονή των αγροτών κατά την περίοδο εργασιών σε μία περιοχή. Άλλες φορές αποτελούσαν πιο μόνιμες κατοικίες με περισσότερες για την εποχή ανέσεις. Με μια μικρή εξερεύνηση στα κτίσματα της περιοχής παρατηρούνται ιδιαίτερα χτίσματα, άνετα σε μέγεθος και χώρους, με μεγάλα τζάκια για θέρμανση αλλά και εργασίες όπως μαγειρική, παρασκευή λουκάνικων και τυριών. Πολλοί χώροι έχουν την μορφή αποθήκης με φεγγίτες στην οροφή που θα μπορούσαν να χρησιμεύουν και για την εύκολη αποθήκευση προϊόντων.

Τα κτίσματα συνήθως περιστοιχίζονται από δομές φύλαξης ζώων όπως κατσίκια, πρόβατα, αγελάδες και βόδια, κότες, χοίρους. Η ποικιλία των εκτρεφόμενων οικόσιτων ζώων φανερώνεται από τα μεγέθη στις ταΐστρες, τις ποτίστρες και τις δομές. Η αυτάρκεια σε περιοχές όπως τα νησιά όπου οι πώροι είναι περιορισμένοι ήταν πολύ σημαντική για την επιβίωση των ανθρώπων και είναι εμφανής τόσο στα απομεινάρια των οικισμών όσο και στις γραπτές αναφορές παλαιότερων εποχών.

Είναι ενδιαφέρον πως το μάτι ενός ειδικού μπορεί να διακρίνει στα κτήρια αυτά να χρησιμοποιούνται πέτρες σμιλευμένες από τους αρχαίους χρόνους. Η πέτρα είναι ένα ανθεκτικό υλικό και μέσα από την χρήση της φανερώνεται η σύνδεση με το παρελθόν και η ελπίδα για τον μέλλον.

Πατητήρια

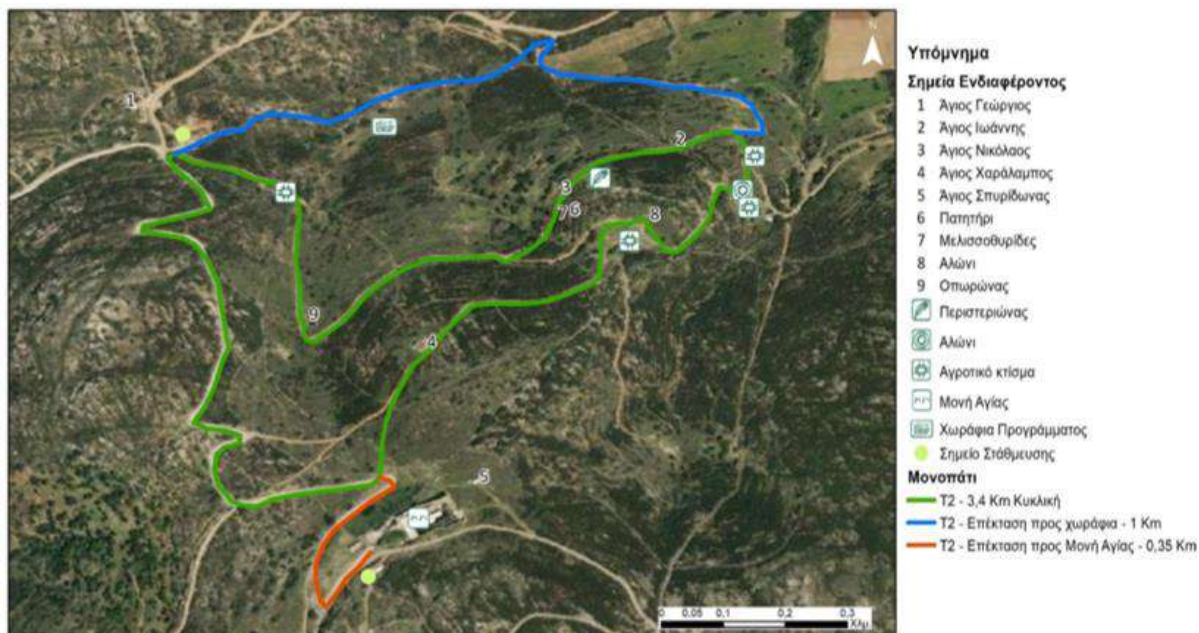
Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό στα κτίσματα της περιοχής είναι η ύπαρξη εσωτερικών πατητηριών. Στα περισσότερα κτίσματα διακρίνεται η ειδική διαμόρφωση ενός χώρου για την παραγωγή κρασιού. Τα πατητήρια αυτά μαρτυρούν και την ύπαρξη αμπελιών στις πλαγιές του βουνού.

Η δραστηριότητα αυτή πρέπει να υπήρχε από τα αρχαία χρόνια καθώς γίνεται αναφορά στην ύπαρξη βωμού αφιερωμένου στον θεό Διόνυσο, τον θεό του κρασιού κατά τους αρχαίους χρόνους. Η παράδοση αναφέρει ότι κατά τους εορτασμούς του Διονύσου η πηγή της περιοχής ανάβλυζε κρασί. Πρόκειται για την πηγή πάνω στην οποία έχει κτιστεί η Μονή της Ζωοδόχου Πηγής και βρίσκεται κάτω από το Ιερό της εκκλησίας.

Μελισσοθυρίδες

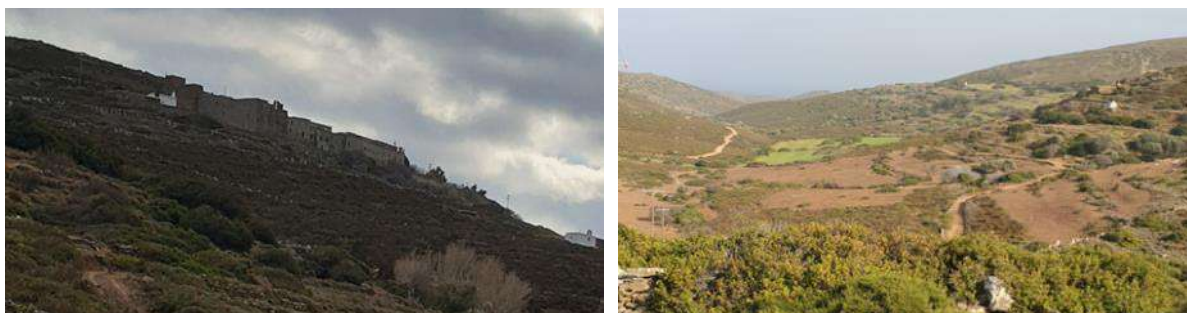
Στις αιμασιές της περιοχής υπάρχουν και μελισσοθυρίδες που μαρτυρούν την ύπαρξη μελισσοκομίας και μελισσοτροφίας στην περιοχή. Η δραστηριότητα αυτή αποτελεί παράδοση για τους κατοίκους της Άνδρου για την παράγωγή ενός υπέροχου αγαθού, του θυμαρίσιου μελιού κατά τους θερινούς μήνες αλλά και μέλι από ερρείκη ή λεκάτι τους πρώτους χειμερινούς μήνες. Η τέχνη και οι τεχνικές του παραδοσιακού τρόπου παραγωγής μελιού ήταν διαδεδομένες σε όλο το νησί με κάποιες παραλλαγές στην εφαρμογή.

Αποτύπωση σε χάρτη διαδρομή T2

Εικόνα 32 Χάρτης διαδρομή T2 LIFE TERRACESCAPE Μονή Αγίας

Φωτογραφική τεκμηρίωση προτεινόμενης Διαδρομής T2

Εικόνα 33 Η Μονή Ζωοδόχου Πηγής(α) και άποψη της περιοχής(β), (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

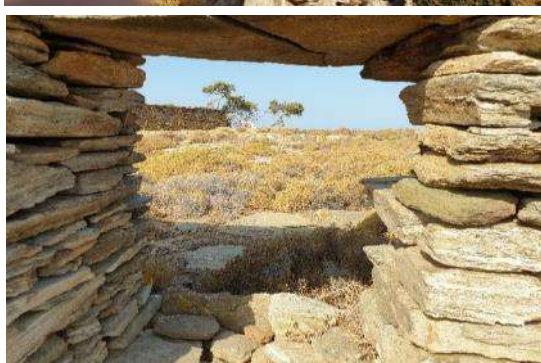
Εικόνα 34 Άγιος Χαράλαμπος (α) και άποψη διαδρομής T2(β), (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

Εικόνα 35 Εκκλησάκια στην διαδρομή T2 LIFE TERRACESCAPE (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

Εικόνα 36 Μελισσοθυρίδες στην διαδρομή T2 LIFE TERRACESCAPE (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

Εικόνα 37 Το μεγάλο αλώνι (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

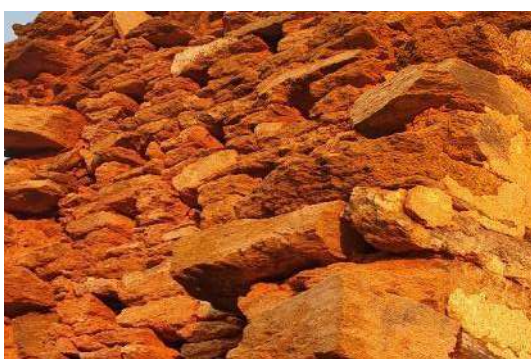
Εικόνα 38 Ερειπωμένα κτίσματα της περιοχής (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

Εικόνα 39 Εσωτερικό πατητήρι της περιοχής (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

Εικόνα 40 Οπωρώνας και κτίσμα στην διαδρομή T2 (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

Εικόνα 41 Ερειπωμένος περιστεριώνας (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

Εικόνα 42 Το εσωτερικό κτισμάτων ξερολιθιάς (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

Εικόνα 43 Απόψεις της διαδρομής T2 LIFE TERRACESCAPE

5.7. Επιπλέον Προτεινόμενες διαδρομές που εξετάστηκαν

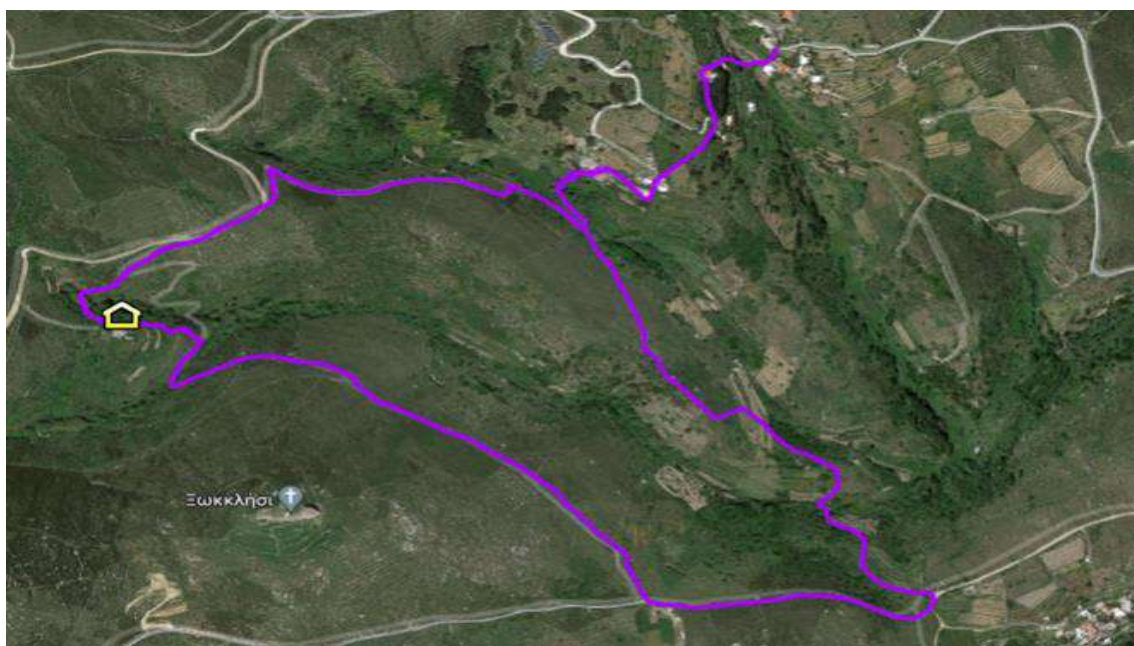
Στα πλαίσια της αναζήτησης των διαδρομών της δράσης Ε2 του προγράμματος εξετάστηκαν επιπλέον διαδρομές κατά την διαδικασία αναζήτησης των σημείων υλοποίησης των διαδρομών. Οι διαδρομές έπρεπε να αναδεικνύουν το καλλιεργητικό έργο του προγράμματος, δομικά στοιχεία που υπάρχουν στις περιοχές υλοποίησης των διαδρομών αλλά και στοιχεία της θρησκευτικής και λαογραφικής παράδοσης του νησιού. Στην συνέχεια γίνεται αναφορά στις διαδρομές που σχεδιάστηκαν και ερευνήθηκαν στο πεδίο κατά την διαδικασία αναζήτησης των βέλτιστων περιοχών.

5.7.1. Προτεινόμενη διαδρομή Τ3

Η προτεινόμενη διαδρομή Τ3 αφορά τις καλλιεργούμενες αναβαθμίδες του προγράμματος στην περιοχή του Αγίου Αντωνίου και εκτείνεται στην ευρύτερη περιοχή του χωριού Βουνί με δυνατότητα επίσκεψης σε παραδοσιακό περιστεριώνα της περιοχής και δυνατότητα πρόσβασης στον νερόμυλο που είναι επισκέψιμος και σε καλή κατάσταση. Σε αυτή την διαδρομή στόχος είναι η σύνδεση των χωραφιών με τον νερόμυλο όπου γινόταν η επεξεργασία της σοδιάς και παραγόταν το αλεύρι.

Η διαδρομή σχεδιάστηκε να είναι κυκλική και να προσφέρει πολλές επιλογές πρόσβασης και περιήγησης στους επισκέπτες. Λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες και τις αντοχές των τουριστών υπάρχει η δυνατότητα για περπάτημα όλης της διαδρομής ή μέρους αυτής συνδυαστικά με την χρήση οχήματος.

Αποτύπωση σε χάρτη

Εικόνα 44 Χάρτης προτεινόμενης διαδρομής Τ3

Φωτογραφική τεκμηρίωση

Εικόνα 45 Άγιος Αντώνιος (α) και άποψη της προτεινόμενης διαδρομής T3

Εικόνα 46 Απόψεις προτεινόμενης διαδρομής T3 (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

Εικόνα 47 Παραδοσιακός Περιστεριώνας νερόμυλος. Βουνί (Ισίδωρος Νικολάου)

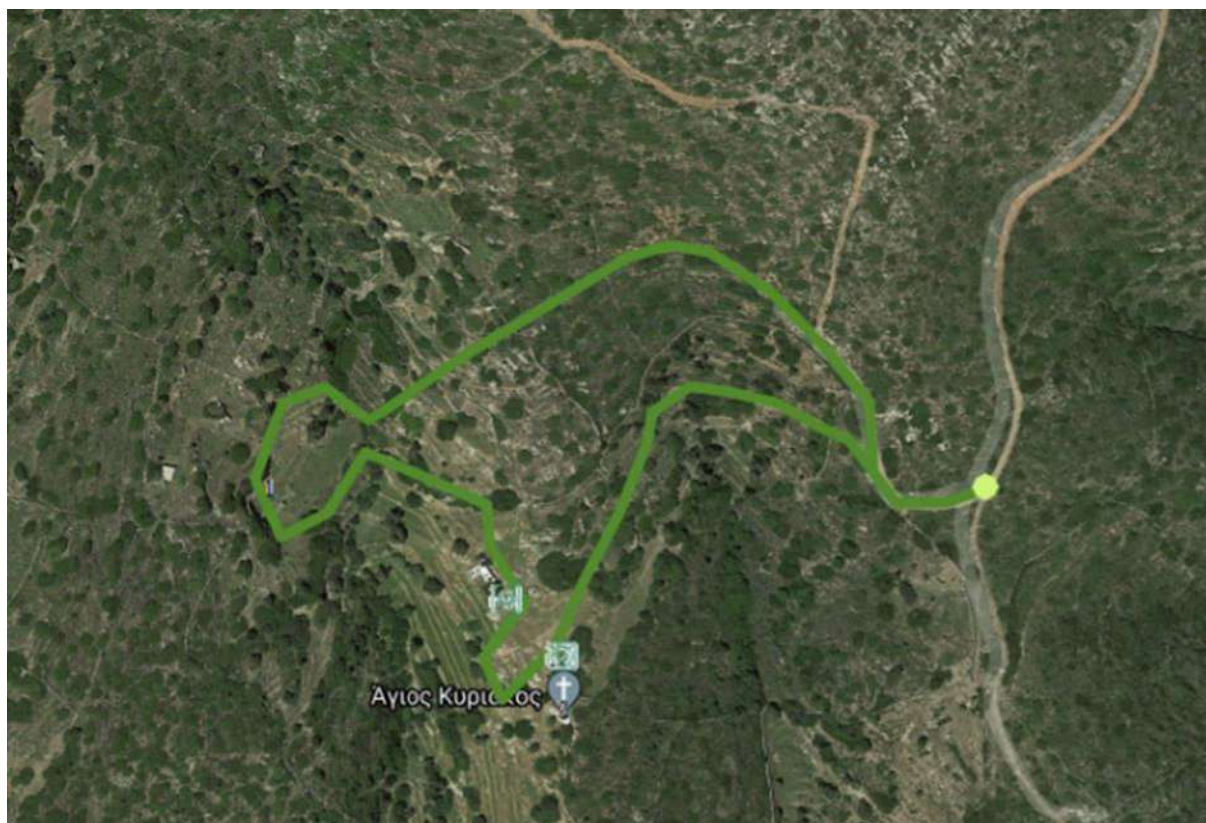

Εικόνα 48 Εσωτερικό νερόμυλου (Ισίδωρος Νικολάου), Φτερωτή νερόμυλου (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

5.7.2. Προτεινόμενη διαδρομή T4

Η προτεινόμενη Διαδρομή T4 έχει σχεδιαστεί με γνώμονα τα μελισσόσπιτα της Άνδρου. Αποτελεί μία προσπάθεια ανάδειξης της μελισσοκομίας με την οποία ασχολούνται οι κάτοικοι του νησιού. Έχοντας σαν σημείο αναφοράς το μελισσόσπιτο στην περιοχή Αγίου Ζαχαρία στην ευρύτερη περιοχή Μπατσιού προτείνεται μία κυκλική διαδρομή. Η περιήγηση γίνεται στην γύρω περιοχή που είναι καλλιεργήσιμη, περνάει από το εκκλησάκι του Αγίου Ζαχαρία και από ένα αλώνι με παραθούρες σε πολύ καλή κατάσταση. Η πρόσβαση γίνεται με οχήματα από χωματόδρομο στο σημείο εκκίνησης. Από εκεί οι επισκέπτες ακολουθούν την πορεία με περπάτημα σε ένα μέρος χωματόδρομου και στην συνέχεια σε μονοπάτι διανύοντας μια κυκλική διαδρομή με επιστροφή στο αρχικό σημείο.

Αποτύπωση στον χάρτη διαδρομής T4

Εικόνα 49 Χάρτης προτεινόμενης διαδρομής T4

Φωτογραφική τεκμηρίωση διαδρομής Τ4

Εικόνα 50 Μελισσόσπιτο στην περιοχή Αγίου Ζαχαρία, Μπατσί (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

Εικόνα 51 Μελισσόσπιτο και εκκλησάκι Αγίου Ζαχαρία (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

Εικόνα 52 Θέα προς Μπατσί και αλώνι με παράθυρα (Μαριγγέλα Γρηγορίου)

6. Εκτιμώμενος αντίκτυπος στην τοπική κοινωνία

Η δημιουργία ενός δικτύου διαδρομών σε μια περιοχή προσφέρει μια σειρά από οφέλη για την τοπική κοινωνία. Προωθεί την ανάπτυξη του τουρισμού με τον βέλτιστο τρόπο για μία περιοχή προσφέροντας βιωσιμότητα ιδίως στην περίπτωση ενός νησιωτικού περιβάλλοντος όπου οι πόροι είναι ορισμένοι από την φύση του. Πρέπει όμως να ληφθεί υπόψη ότι σπάνια αποτελεί τον κύριο πόλο έλξης σε μια περιοχή, αλλά αποτελεί μέρος του τουριστικού της προϊόντος. Έτσι ο αντίκτυπος δεν είναι εύκολο να εκτιμηθεί, αλλά μπορούν να σημειωθούν και να αναπτυχθούν τα αναμενόμενα οφέλη.

Η διατήρηση, προστασία και ανάδειξη της πολιτισμικής κληρονομιάς και της παράδοσης στον χώρο του αναβαθμιδωμένου περιβάλλοντος, που περιλαμβάνει και την ανάδειξη της άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς της τέχνης της ξερολιθιάς ορίζει τον κύριο άξονα ανάπτυξης του οικοτουρισμού στα πλαίσια του έργου LIFE TERRACESCAPE. Η σύνδεση των επιμέρους φυσικών, ιστορικών και πολιτισμικών μνημείων της περιοχής και η προσφορά μιας ολοκληρωμένης εμπειρίας στον επισκέπτη αποτελεί το τελικό ζητούμενο της δράσης του οικοτουρισμού.

Η παροχή ευκαιριών και δυνατοτήτων για πραγματοποίηση εκπαιδευτικών δράσεων όσον αφορά τόσο την πολιτισμική κληρονομιά, όσο και όλη την παραγωγική διαδικασία «από το χωράφι στο πιάτο» για τα προϊόντα που παράγονται σε αναβαθμιδωμένο περιβάλλον. Οι δράσεις αυτές μπορούν να απευθύνονται τόσο στους κατοίκους του νησιού, όσο και τους επισκέπτες. Παράλληλα, η προαγωγή της ευεξίας, υγείας και καλής φυσικής κατάστασης των επισκεπτών και κατοίκων, μέσα από την επαφή με τη φύση και την πεζοπορία ως μορφή άσκησης και προσέγγισης του φυσικού περιβάλλοντος αποτελεί δράση εκπαίδευσης των συμμετεχόντων.

Η ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, μέσα από τη δημιουργία απασχόλησης και ενίσχυσης της παραγωγής τοπικών προϊόντων που σχετίζονται και με το αναβαθμιδωμένο περιβάλλον. Ο οικονομικός αντίκτυπος σχετίζεται άμεσα με τον αριθμό των επισκεπτών σε μια περιοχή και την ζήτηση των προϊόντων αυτών.

Η συμβολή στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, καθώς ο περιπατητικός τουρισμός ενδείκνυται τις περιόδους με πιο ήπιες θερμοκρασίες, ήτοι άνοιξη και φθινόπωρο. Η ενίσχυση των περιόδων αυτών είναι πολύ σημαντική για την κοινωνία του νησιού καθώς προσφέρει νέα δυναμική στις επιχειρήσεις.

Η υποστήριξη στην πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών. Μέσα από τη συστηματική συντήρηση των μονοπατιών και την επισκευή τους ενισχύεται η αντιτυρική τους δράση, αλλά και η αντιπλημμυρική δράση των αναβαθμίδων.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το όφελος που θα δημιουργηθεί από τη δημιουργία του παρόντος δικτύου διαδρομών αναμένεται να λειτουργήσει αθροιστικά με τα οφέλη που έχουν ήδη δημιουργηθεί στην τοπική κοινωνία του νησιού της Άνδρου από την ανάπτυξη του περιπατητικού τουρισμού και του εκτενούς δικτύου Andros Route που ήδη υπάρχει στο νησί.

7. Πρόταση προώθησης του οικοτουρισμού στις αναβαθμίδες της Άνδρου

Η προώθηση του οικοτουρισμού στις αναβαθμίδες της Άνδρου θα πραγματοποιηθεί μέσα από τα εργαλεία επικοινωνίας που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο του έργου LIFE TERRACESCAPE, αλλά και μέσα από τα εργαλεία επικοινωνίας του Δήμου Άνδρου.

Τα εργαλεία επικοινωνίας που θα χρησιμοποιηθούν για την προώθηση του οικοτουρισμού στις αναβαθμίδες της Άνδρου από την πλευρά του έργου LIFE TERRACESCAPE περιλαμβάνει την ιστοσελίδα του έργου, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το κέντρο ενημέρωσης του έργου, αλλά και την προώθηση μέσω πραγματοποίησης εκδηλώσεων και αποστολής σχετικών άρθρων στα τοπικά ΜΜΕ και την παραγωγή σχετικού ενημερωτικού υλικού. Παράλληλα, ο Δήμος Άνδρου θα αξιοποιήσει τα μέσα δημοσιότητάς του, περιλαμβανομένων ιστότοπων, σελίδων κοινωνικής δικτύωσης, περιοδικών εντύπων, newsletter, εκθεσιακών περιπτέρων, κ.λπ.

Παράλληλα, σημαντικό είναι να υπάρχει συνεργασία με φορείς-πολλαπλασιαστές πληροφόρησης όπως Επιμελητήρια, Αναπτυξιακές Εταιρείες, Περιβαλλοντικές Οργανώσεις, το εγχείρημα Andros Routes και τοπικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα του περιπατητικού τουρισμού και του εναλλακτικού τουρισμού εν γένει.

7.1. Προβολή τοπικά

Η προώθηση του οικοτουρισμού στις αναβαθμίδες της Άνδρου θα γίνεται με τοπική προβολή, αναρτώντας σχετικές με τις οικοτουριστικές διαδρομές και εκδηλώσεις αφίσες στα κέντρα ενημέρωσης LIFE, στα κεντρικά και τοπικά γραφεία του δήμου Άνδρου και σε σημεία με μεγάλη προσβασιμότητα κοινού.

7.2. Προβολή στο διαδίκτυο

Η προώθηση του οικοτουρισμού στις αναβαθμίδες της Άνδρου θα γίνεται με προβολή στο διαδίκτυο με σχετικές αναρτήσεις στην ιστοσελίδα και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης του έργου LIFE TERRACESCAPE και την ιστοσελίδα του Δήμου.

7.3. Προβολή στα ΜΜΕ

Η προώθηση του οικοτουρισμού στις αναβαθμίδες της Άνδρου θα γίνεται με προβολή στα ΜΜΕ με την αποστολή Δελτίων Τύπου σχετικά με σχετικές εκδηλώσεις και δράσεις του έργου LIFE TERRACESCAPE και του Δήμου Άνδρου.

7.4. Προβολή μέσω τουριστικών προωθητικών ενεργειών Δήμου Άνδρου

Η προώθηση του οικοτουρισμού στις αναβαθμίδες της Άνδρου θα γίνεται με προβολή μέσω των τουριστικών ενεργειών του Δήμου Άνδρου με συμμετοχή σε διεθνείς τουριστικές εκθέσεις. Το υλικό θα είναι τόσο ηλεκτρονικό, για τις εκθέσεις που πραγματοποιούνται μέσω διαδικτύου λόγω της πανδημίας, όσο και έντυπο, για τις δια ζώσης εκθέσεις. Με τον τρόπο αυτό θα παρουσιάζεται ο φυσικού πλούτου του νησιού, η μοναδικότητα του αναβαθμιδωμένου τοπίου, τα οφέλη που προσφέρει η επανακαλλιέργειά του και η δυνατότητα επίσκεψης των περιοχών αυτών μέσα από τις οικοτουριστικές διαδρομές.

7.5. Προτεινόμενες συνεργασίες

Ενημέρωση και παρουσίαση των διαδρομών σε τοπικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον περιπατητικό τουρισμό, ώστε να αξιοποιούν στις δραστηριότητές τους τις διαδρομές που θα δημιουργηθούν στο πλαίσιο της δράσης του έργου LIFE TERRACESCAPE.

Παράρτημα

Τεχνικές προδιαγραφές σήμανσης διαδρομών

Σήματα διαδρομών T1 και T2

Εικόνα 53 Σήμα διαδρομής T1

Εικόνα 54 Σήμα διαδρομής T2

Φυλλάδιο διαδρομής T1

LIFE TERRACEscape

Το έργο «Μετατροπή των εγκαταλελειμμένων τοπίων αναβαθμίζουν σε Πράσινες Υποδομές μέσω Συμμετοχικής Επιστάσις Γης για καλύτερη προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή» (LIFE6 CSA/GR/000050) υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο Αθηνών για την περίοδο 2017-2022, σε συνεργασία με τον Δήμο Ανδρού, το Πράσινο Ταμείο, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ και το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών.

Με την οικονομική υποστήριξη του χρηματοδοτικού μέσου LIFE της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Με την οικονομική υποστήριξη του Πράσινου Ταμείου

lifeterracescape.aegean.gr

T1

**Διαδρομή
LIFE TERRACEscape 1
Κοχύλου – Αγία Ελεούσα**

Ξεκινώντας από το Κέντρο Ενημέρωσης LIFE (πρώην Δημοτικό Σχολείο Κοχύλου), ακολουθούμε μια υπέροχη διαδρομή προς τις επανακαλλιεργούμενες αιμαστές στην Αγία Ελεούσα ακολουθώντας τον δρόμο που χρησιμοποιούσαν οι ντόπιοι για να πάνε από το χωριό προς τα χωράφια και τις καλλιέργειες τους. Στην κορυφή του βουνού δεσπόζει το κάστρο της Φανερωμένης που με μια μικρή παράκαμψη μπορούμε να το επισκεφθούμε.

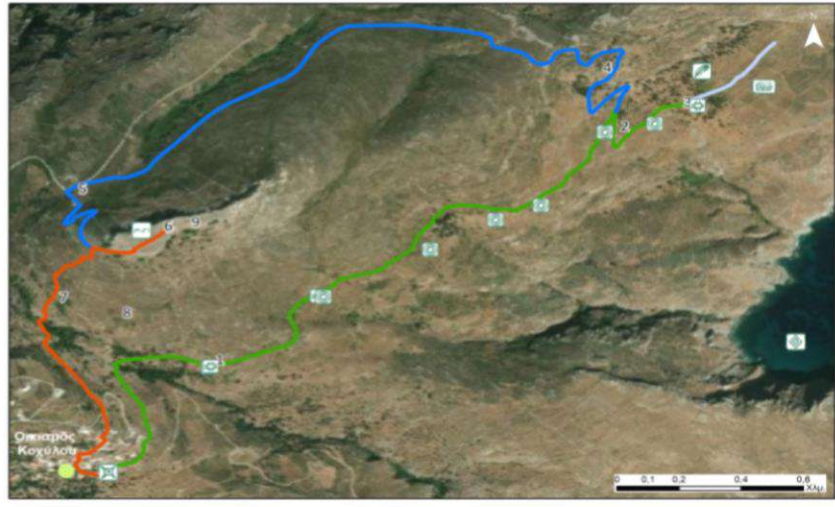
Ακολουθούμε τις αναβαθμιζόμενες πλαγιές του βουνού με θέα όμορφες ακρογιαλιές που ξετυλίγονται σαν δαντέλες. Στην πορεία μας παρατηρούμε τα διαφορετικά χτισίματα ξερολιθιάς, τα ξωκλήσια, τα κονάκια, τα αλώνια και τα κτίσματα για τα ζώα που χρησιμοποιούσαν οι χωρικοί και αποτελούν στοιχεία της αρμονικής συνύπαρξης των ανθρώπων με την φύση για αιώνες.

Αξιοσημείωτη είναι και η χλωρίδα της περιοχής που ιδιαίτερα την Άνοιξη στολίζει το τοπίο με τα όμορφότερα χρώματα και γεμίζει τον αέρα με ευωδιές. Στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν φωλιές πολλών σπάνιων πτηνών ενώ κοιτώντας τον ουρανό μπορεί να δούμε τον περίφημο σιζιαέτο της Ανδρού να πετά στον αέρα.

Παρακαλούμε η επίσκεψή μας να μην συνοδεύεται από θορύβους και απορρίμματα, αποφεύγοντας οποιαδήποτε όχληση στο φυσικό περιβάλλον.
Καλή απόλαυση!

Activate windows.
Go to PC settings to activate windows.

Υπόμνημα

Σημεία Ενδιαφέροντος

- Οικισμός Κοχύλου
- ✕ Κέντρο ενημέρωσης LIFE
- 1 Άγιος Ιωάννης
- 2 Άγιος Δημήτριος
- 3 Αγία Ελεούσα
- 4 Άγιος Γεώργιος Θεολόγος Περιβολάρης
- 5 Άγιος Ευστράτιος
- 6 Παναγία Φανερωμένη
- 7 Αγία Άννα
- 8 Άγιοι Απόστολοι
- 9 Βυζαντινός οικισμός
- 🏰 Πάνω Κάστρο (Φανερωμένης)
- 🌾 Αγροτικό κτίσμα
- 🏠 Αλώνι
- 🌿 Περιστεριώνας
- 🗺️ Χωράφια προγράμματος
- 🏔️ Όρος Μέλισσα

Μονοπάτι

- T1 - 2,7 Km
- T1 - Επέκταση προς κάστρο - 1,4 Km
- T1 - Επέκταση προς χωράφια - 0,3 Km
- T1 - Εναλλακτική κυκλική διαδρομή - 2,7 Km

Εικόνα 55 Φυλλάδιο διαδρομής T1 στα ελληνικά

LIFE TERRACEscape

The project "Employing Land Stewardship to transform terraced landscapes into green infrastructures to better adapt to climate change" (LIFE16 CCA/GR/000050) is implemented by the University of the Aegean for the period 2017-2022, in collaboration with the Municipality of Andros, the Green Fund, the National and Kapodistrian University of Athens, the HAO-DEMETER and the National Observatory of Athens.

With the contribution of the LIFE Programme of the European Union

With the contribution of the Green Fund

lifeterracescape.aegean.gr

T1

**Route LIFE TERRACEscape 1
Kochylou – Agia Eleousa**

Starting from the information Center of LIFE program (ex Primary School of Kochilou), we follow a wonderful route towards the re-cultivated terraces at the area of Agia Eleousa, just the way natives were reaching their fields and their crops.

At the top of the mountain dominates the Phaneromeni Castle, which it is easy to reach with a slight detour. Walking through the terraced slopes of the mountain, we have a great view of the shore dancing with the Aegean Sea. On our way, we observe the differences in the construction of the dry stone walls, chapels, small farmhouses, threshing floors that the villagers built and used for several years as a testimony of the harmonious coexistence of people with nature.

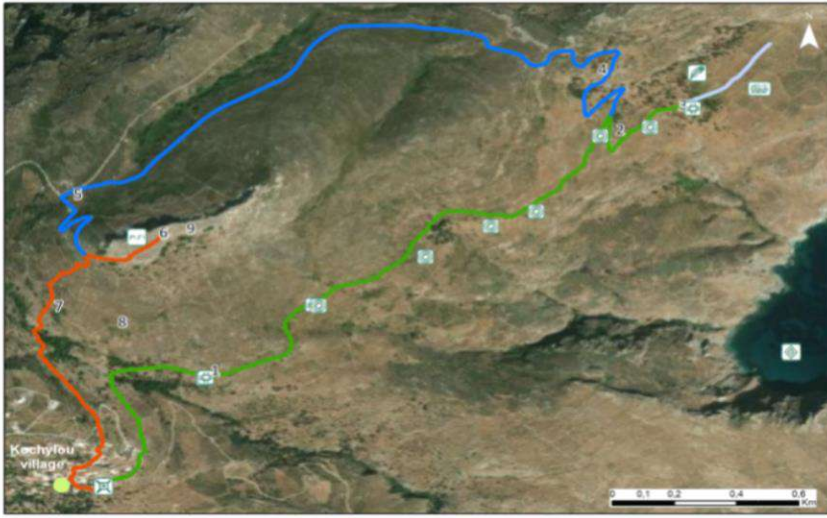
The flora of the area is remarkable as it consist of the great variety of Andros's plants and especially during the spring produce an amazing scene full of aromas. In the surrounding area there are nest of rare species of birds, while looking at the sky we may see the famous Bonelli's Eagle flying in the air.

Please do not accompany our visit with noise and garbage, avoiding any disturbance in the natural environment.

Enjoy!

Activate windows.
Go to PC settings to activate windows.

Legend

Sites of interest

- 1 Kochylou village
- 2 LIFE Information Center
- 3 St.Ioannis
- 4 St.Dimitrios
- 5 St.Eleousa
- 6 St. Ioannis Theologos Perivolaris
- 7 St. Evstratou
- 8 Panagia Phaneromeni
- 9 St. Anna
- 10 Holy Apostles
- 11 Byzantine settlement
- 12 Pano Kastro (Phaneromeni)
- 13 Rural building
- 14 Threshing floor
- 15 Pigeon tower
- 16 Project fields
- 17 Melissa bay

Path

- T1 - 2.7 Km
- T1 - Extension to Kastro - 1.4 Km
- T1 - Extension to fields - 0.3 Km
- T1 - Alternative circular route - 2.7 Km

Εικόνα 56 Φυλλάδιο διαδρομής T1 στα αγγλικά

Φυλλάδιο διαδρομής T2

LIFE TERRACESCAPE

Το έργο «Μετατροπή των εγκαταλειμμένων τοπίων αναβαθμίδων σε Πράσινες Υποδομές μέσω Συμμετοχικής Επιστήμης Γης για βελτιωμένη προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή» (LIFE6 CCA/GR/000050) υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο Αθηνών για την περίοδο 2020-2024, σε συνεργασία με τον Δήμο Αθηνών, το Πράσινο Ταμείο, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ και το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών.

Με την οικονομική υποστήριξη των χρηματοδοτικών μέσων LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με την οικονομική υποστήριξη του Πράσινου Ταμείου

lifeterracescape.aegean.gr

Διαδρομή LIFE TERRACESCAPE 2 Μονή Αγίας

Απελευθερώνουμε την μοναδική εμπειρία περιήγησης στα επαναστασιακά χερσάκια της Μονής Σωδόχου Πηγής (Μονή Αγίας).

Η διαδρομή περνάει μέσα από τις καλλιέργειες κριθαριού, απηχάζει στην πλαγιά του βουνού παλιές δομές από οικολογία και κτίσματα που εξειδικεύουν την μακραίωνη ιστορία της Μονής. Συναντώνται επίσης, υαλοσυστοιχίες που χρησιμοποιούνταν για την παραγωγή μελιού και ένα πατητήρι για την παραγωγή κρασιού από τους μοναχούς. Στην κορυφή του λόφου συναντάται το μεγαλύτερο αλώνι του νησιού (πάρκου 1200 δώδεκα), το οποίο αποτελεί σημείο αναφοράς των καλλιέργειών δυνατοτήτων της περιοχής.

Παρακαλούμε η επίσκεψή μας να μην συνοδεύεται από θορύβους και απορρίμματα, αποφεύγοντας επικινδύνους όχημα στο φυσικό περιβάλλον.
Καλή απόλαυση!

Υπόμνημα

Σημεία Ενδιαφέροντος

- 1 Άγιος Γεώργιος
- 2 Άγιος Ιωάννης
- 3 Άγιος Νικόλαος
- 4 Άγιος Χαράλαμπος
- 5 Άγιος Σπυρίδων
- 6 Πιτητήρι
- 7 Μεκασοδαριές
- 8 Αίσιον
- 9 Οπισκίνας
- Παρατηρητήριο
- Αίσιον
- Αγροτικό κτίσμα
- Μονή Αγίας
- Χερσάκια Προγράμματος
- Σημείο Στάθμευσης

Μονοπάτι

- T2 - 3,4 Km Κασκιά
- T2 - Επίσκεψη προς χερσάκια - 1 Km
- T2 - Επίσκεψη προς Μονή Αγίας - 0,35 Km

Εικόνα 57 Φυλλάδιο διαδρομής T2 στα ελληνικά

LIFE TERRACESCAPE

The project "Employing Land Stewardship to transform terraced landscapes into green infrastructures to better adapt to climate change" (LIFE16 CCAGR/000050) is implemented by the University of the Aegean for the period 2017-2022, in collaboration with the Municipality of Andros, the Green Fund, the National and Kapodistrian University of Athens, the HAO-OEIMETER and the National Observatory of Athens.

With the contribution of the LIFE Programme of the European Union

With the contribution of the Green Fund

lifeterracescape.aegean.gr

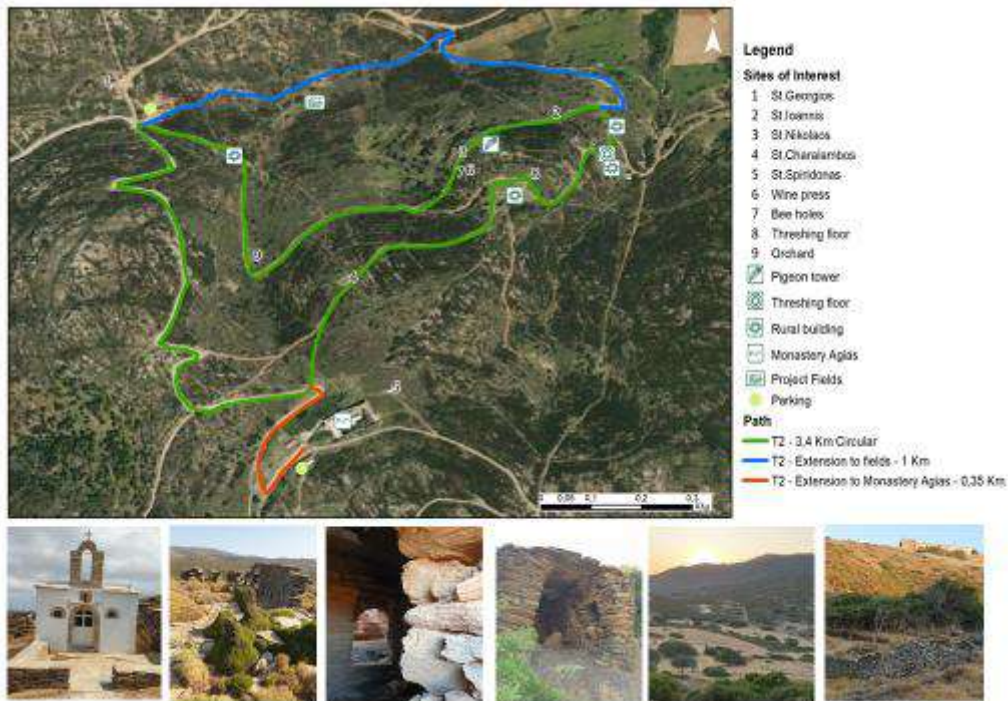
Route LIFE TERRACESCAPE 2 Moni Agias

Gain a unique experience touring around the re-cultivated fields at the area of Monastery of Zoodochos Pigi (Moni Agias).

The route is passing through the barley cultivation and continuous upwards the mountain slope next to chapels and buildings that reveal the long history of the place. On the way there are also beehives which were used for honey production and a wine press building for the wine production by monks. At the top of the hill there is the largest threshing floor on Andros (appr. diameter 18m) revealing the cultivating possibilities of the region.

Please do not accompany our visit with noise and garbage, avoiding any disturbance in the natural environment.

Enjoy!

Εικόνα 58 Φυλλάδιο διαδρομής T2 στα αγγλικά

Φωτογραφικό υλικό ολοκλήρωσης της διαδρομής T1

Έρευνα πεδίου T1

Καθαρισμός διαδρομής T1

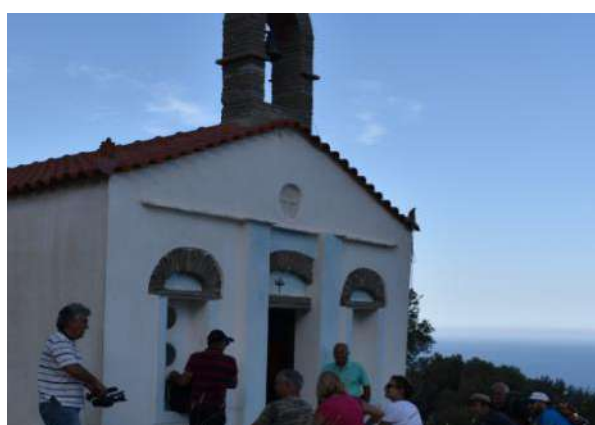
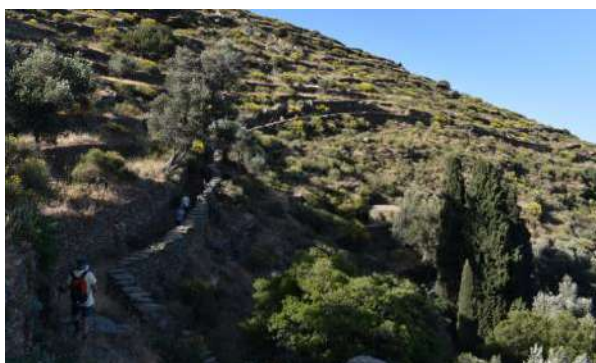

Σηματοδότηση διαδρομής T1

Πρώτη οργανωμένη περιήγηση στην διαδρομή Τ1

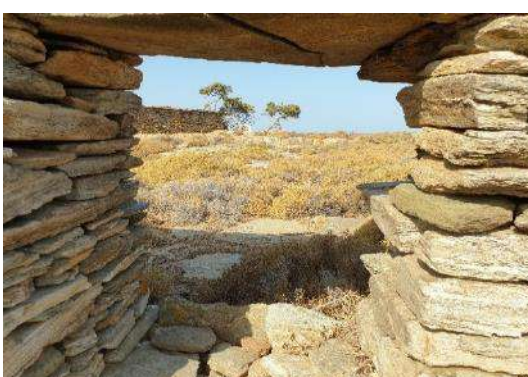

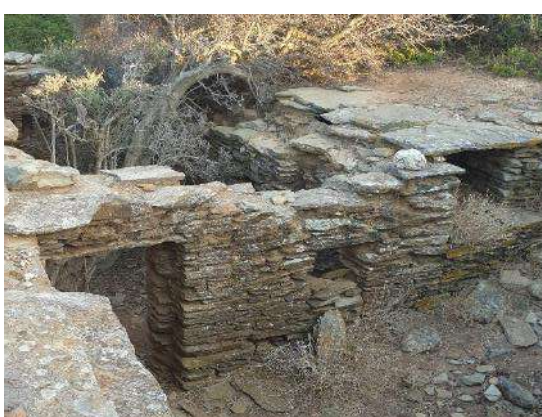
Φωτογραφικό υλικό T2

Έρευνα πεδίου T2

Καθαρισμός διαδρομής T2

Σηματοδότηση διαδρομής T2

Δεύτερη οργανωμένη περιήγηση στην διαδρομή T2

Δημοσιεύσεις προβολής και προώθησης διαδρομών Δελτίο τύπου

LIFE TERRACESCAPE
Μετατροπή των εγκαταλειμμένων τοπίων αναβαθμίδων
σε πράσινες υποδομές μέσω συμμετοχικής επιστήμης γης
για καλύτερη προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή

Άνδρος, 25/5/2021

Πρόσκληση στην πρώτη εξόρμηση στη νέα πεζοπορική διαδρομή T1 Κοχύλου-Αγία Ελεούσα

Η ομάδα του έργου LIFE TERRACESCAPE διοργανώνουν και σας προσκαλούν σε εξόρμηση στη νέα πεζοπορική διαδρομή T1 Κοχύλου – Αγία Ελεούσα.

Η πεζοπορία θα λάβει χώρα την Πέμπτη 27 Μαΐου στις 17.00 το απόγευμα. Σημείο συνάντησης είναι το Κέντρο Ενημέρωσης LIFE, στο πρώην Δημοτικό Σχολείο Κοχύλου.

Πρόκειται για μια υπέροχη διαδρομή προς τις επανακαλλιεργούμενες από το LIFE TERRACESCAPE αιμασιές στην Αγία Ελεούσα, ακολουθώντας τον δρόμο που χρησιμοποιούσαν οι ντόπιοι για να πάνε από το χωριό προς τα χωράφια και τις καλλιέργειες τους. Κατά μήκος της διαδρομής θα συναντήσουμε ξωκλήσια, κονάκια, αλώνια και κτίσματα για τα ζώα που χρησιμοποιούσαν οι χωρικοί στο παρελθόν.

Η συνολική διάρκεια της πεζοπορίας εκτιμάται ότι θα είναι 2 ώρες και θα καλυφθεί απόσταση περίπου 3 χιλιομέτρων, ακολουθώντας το σηματοδοτημένο και πρόσφατα καθαρισμένο μονοπάτι T1 του έργου LIFE TERRACESCAPE.

Οι συμμετέχοντες καλούνται να έχουν μαζί τους νερό και να φορούν κλειστά παπούτσια.

Σας περιμένουμε!

Ανακοίνωση

LIFE TERRACESCAPE
Μετατροπή των εγκαταλελειμμένων τοπίων αναβαθμίδων σε πράσινες υποδομές μέσω συμμετοχικής επιστάσις γης για καλύτερη προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή

Ελάτε να περπατήσουμε!

Η τοπική ομάδα του προγράμματος **LIFE TERRACESCAPE** σας προσκαλεί για να περπατήσουμε μαζί στο μονοπάτι Κοχύλου-Αγία Ελεούσα.

Το μονοπάτι καθαρίστηκε πρόσφατα και περιμένει να σας οδηγήσει σε μιά μαγευτική διαδρομή στα χωράφια και την εκκλησία της Αγίας Ελεούσας, κάτω από το Κάστρο του Κοχύλου.

Σας περιμένουμε την **Πέμπτη 27/5/2021** στις **5 το απόγευμα** στο δημοτικό σχολείο Κοχύλου.

Το έργο LIFE TERRACESCAPE αφορά στη λειτουργική αποκατάσταση των αναβαθμίδων, μέσω της εναρμόνισης τους μετά από πολλά έτη εγκατάλειψής στον νησιωτικό χώρο του Αιγαίου. Άμεσος στόχος του έργου είναι η επίδειξη των ωφελειών που θα προκύψουν τοπικά από μια τέτοια δράση και η επιτόπια πολλαπλασιαστική της εφαρμογή. Απώτερος στόχος, η δημιουργία προσαρμοσμένων πράσινων υποδομών, ως ανασχετικό στοιχείο στις εκπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η όλη δράση λαμβάνει χώρα στο νησί της Ανδρού, με στόχο να επεκταθεί σε άλλα νησιά του Αιγαίου και της Μεσογείου.

Το έργο, με τον πλήρη τίτλο «Μετατροπή των εγκαταλελειμμένων τοπίων αναβαθμίδων σε πράσινες υποδομές μέσω συμμετοχικής επιστάσις γης για καλύτερη προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (LIFE16 CCA/GR/000050)», υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, τον Δήμο Ανδρού, το Πράσινο Ταμείο, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ και το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, με την οικονομική υποστήριξη του χρηματοδοτικού μέσου LIFE της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ιστοσελίδα έργου: www.lifeterracescape.aegean.gr

Σελίδα Facebook: <https://www.facebook.com/lifeTERRACESCAPE/>

Δημοσιεύσεις σε sites

Βλέπε να περπατήσουμε! Από τον Κοχύλο μέχρι την Αγία Ελεούσα... <https://www.esa.gr/retail/269-ελεος-να-περπατησουμε-απο-> Βλέπε να περπατήσουμε! Από τον Κοχύλο μέχρι την Αγία Ελεούσα... <https://www.esa.gr/retail/269-ελεος-να-περπατησουμε-απο->

Ελάτε να περπατήσουμε! Από τον Κοχύλο μέχρι την Αγία Ελεούσα...

on 26 Μαρ 2021

Η μοναδική θέα από το μοναστήρι Κοχύλου-Αγ. Ελεούσα

Όταν ξεκίνησε το πρόγραμμα Life στην Άνδρο - επί Γλανού - λόγω κατάληψης τη σημασία του κι ελπίστηκε σε αυτό. Η διοίκηση Σουσιούδη αρχικά δεν το ήθελε. Όμως κλείστηκε. Και στο τέλος ακριβώς την εργαλειωτική ανάλυση της - να το χρησιμοποιήσει για ψηφιοποιητικές λογιστικές - στο τέλος κινετόνταν γι' αυτό! Αν και η Άνδρος είχε χάσει την ηγετική θέση, που είχε! Η διοίκηση λοιπόν, το ήξερε με την κατεστημένη μέθοδο κατέστησε που έχει το πρόγραμμα, αν και η Άνδρος από το 2018 δεν είναι οδοντός σε αυτό. Σε αυτή τα δεδομένα - και με πλήθος ανώνυμες υπονομιές από ανθρώπους που δεν θέλουν το νησί να ξεχωρίσει - το Life έχει καταφέρει πολλά. Το Εν Άνδρος από το 2013 μέχρι σήμερα με την βοήθεια των ανθρώπων του Life σας έχει "αφύπνισε" σε όλη την Άνδρο, σε όλη την θάλασσα, στον Κάβο Νέο και στο νησί Μαντήλι, στη Σόρο και στην Γκούρα.

Μια άποψη του μοναστηριού...

Σήμερα ήρθε η ώρα του Life να "περπατήσει" μαζί σας στο πρώτο μοναστήρι που καθάρισε το ίδιο στο κόρβι από το πανόμοιο Κοχύλο, την ακτοφυλιά της Νέας Άνδρος, μέχρι το εκκλησάκι της Αγίας Ελεούσας στη ρίμα του μοναστηριού Πανα Καστρού, την βήλα της Άνδρος στα χρόνια της πειρατείας. Είναι η πρώτη δράση του Life στα μοναστήρια της Άνδρος. Είναι η πρώτη δράση δημοσίου φορέα εκεί που μέχρι σήμερα κυριάρχησαν μόνο ιδιώτες και εθελοντές. Καιρός ήταν.

...και να περιγραφούν: που να αφεθούν μαζί, ή: ή να αφεθούν... και να περιγραφούν: που να αφεθούν μαζί, ή: ή να αφεθούν... και να περιγραφούν: που να αφεθούν μαζί, ή: ή να αφεθούν...

Άλλη μια άποψη της διαδρομής του μονοπατιού...

Καιρός είναι να σταθθούν στον Δήμο Αγίου να επεκτείνονται και να αξιοποιήσουν τέτοιες δράσεις ώστε τα μονοπάτια της Αγίας να μην γίνονται πιο σιωπηλά, να είναι πιο οργανωμένα και να αξιοποιούνται σε θέματα και ουσιαστική βάση. Στοι να μην τα αξιοποιούνται ή μερικώς ή ολόκληρα - προβάλλοντας μερικές φορές αντίστροφα ή αντίστροφα μονοπάτια - για δικούς τους λόγους. Το δικαίωμα των μεταναστών μονοπατιών της Αγίας πρέπει να γίνει υπόθεση όλων του τόπου. Και να τεθεί στη βάση του δημοτικού ενδιαφέροντος έτσι ώστε να αφορά και να αναφέρεται σε όλους... ΕΝ/ΑΝΔΡΕΣ

Και μια ακόμη άποψη της διαδρομής...

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ LIFE TERRACESCAPE

Η τοπική ομάδα του προγράμματος LIFE TERRACESCAPE σας προσκαλεί για να περπατήσουμε μαζί στο μονοπάτι Κοχίλου-Αγία Ελεούσα. Το μονοπάτι καθαρίστηκε πρόσφατα και περιμένει να σας οδηγήσει σε μια μαγευτική διαδρομή στα χωράφια και την εκκλησία της Αγίας Ελεούσας, κάτω από το Κάστρο του Κοχίλου. Σας περιμένουμε την Πέμπτη 27/5/2021 στις 5 το απόγευμα στο δημοτικό σχολείο Κοχίλου.

Πρόκειται για μια υπέροχη διαδρομή προς τις επανεκαλιεργούμενες από το LIFE TERRACESCAPE αιμαστές στην Αγία Ελεούσα, ακολουθώντας τον δρόμο που χρησιμοποιούν οι ντόπιοι για να πάνε από το χωριό προς τα χωράφια και τις καλλιέργειες τους. Κατά μήκος της διαδρομής θα συναντήσουμε ζωολόγους, κωνάρια, αλώνια και κτίσματα για τα ζώα που χρησιμοποιούν οι χωρικοί στο περπάτημα.

Η συνολική διάρκεια της πεζοπορίας εκτιμάται ότι θα είναι 2 ώρες και θα καλυφθεί απόσταση περίπου 3 χιλιομέτρων, ακολουθώντας το σηματοδοτημένο και πρόσφατα καθαρισμένο μονοπάτι. Τα του έργου LIFE TERRACESCAPE.

Οι συμμετέχοντες καλούνται να έχουν μαζί τους νερό και να φορούν κλειστά παπούτσια.

ΕΚΔΗΛΩΣΗ
Ο ΠΕΡΙΓΥΡΟΣ
της Κινηματογραφικής
Λέσχης Ανδρού

Αρκαλή | Η Λέσχη | Προβολές Λέσχης | Άνδρος Λέσχη | Ατζέντα Άνδρου | Τεταωθήκη Άνδρου

ΕΚΔΗΛΩΣΗ

Νέα

Πρώτη εξόρμηση της LIFE TERRACESCAPE στη νέα πεζοπορική διαδρομή Τ1 Κοχύλου-Αγία Ελεούσα

22 ώρες πριν • Προβλεπόμενη έναρξη

Εξόρμηση
στην πεζοπορική διαδρομή
Τ1 Κοχύλου – Αγία Ελεούσα

Αυτός ο ιστότοπος χρησιμοποιεί cookies

Με την περιήγησή σας στο www.andrefilm.gr αποδέχεστε την χρήση cookies. Για να μάθετε περισσότερα [κάντε κλικ εδώ](#) [αφήστε](#)

ΕΚΔΗΛΩΣΗ

27 Μαΐου
17:00

Κέντρο ενημέρωσης LIFE, Εσχόλου
πρώην Δημοτικό σχολείο Εσχόλου

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΕΩΠΕΔΕΣ"

Η ομάδα του έργου LIFE TERRACESCAPE διαργανώνει και σας προσκαλούν σε εξόρμηση στη νέα πεζοπορική διαδρομή Τ1 Κοχύλου – Αγία Ελεούσα.

Η πεζοπορία θα λάβει χώρα την Πέμπτη 27 Μαΐου στις 17.00 το απόγευμα. Σημείο συνάντησης είναι το Κέντρο Ενημέρωσης LIFE, στο πρώην Δημοτικό Σχολείο Κοχύλου.

Πρόκειται για μια υπέροχη διαδρομή προς τις επισκαλιεργόμενες από το LIFE TERRACESCAPE αιμασές στην Αγία Ελεούσα, ακολουθώντας τον δρόμο που χρησιμοποιούσαν οι ντόπιοι για να πάνε από το χωριό προς τα χωράφια και τις καλλιέργειες τους. Κατά μήκος της διαδρομής θα συναντήσουμε βελήθια, κοτσάκια, αλώνια και κτίσματα για τα ζώα που χρησιμοποιούσαν οι χωρικοί στο παρελθόν.

Η συνολική διάρκεια της πεζοπορίας εκτιμάται ότι θα είναι 2 ώρες και θα καλυφθεί απόσταση περίπου 3 χιλιομέτρων, ακολουθώντας το σηματοδοτημένο και πρόσφατα καθαρισμένο μονοπάτι Τ1 του έργου LIFE TERRACESCAPE.

Οι συμμετέχοντες καλούνται να έχουν μαζί τους νερό και να φέρουν κλειστά παπούτσια.

Σας περιμένουμε!

#LIFE TERRACESCAPE #Κοχύλου #ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΑΝΔΡΟΥ

f t p in

Διαβάστε επίσης

Αυτός ο ιστότοπος χρησιμοποιεί cookies

Με την περιήγησή σας στο www.andrefilm.gr αποδέχεστε την χρήση cookies. Για να μάθετε περισσότερα [κάντε κλικ εδώ](#) [αφήστε](#)

ιστολογισμός της πεζοπορικής διαδρομής Κοχύλου... <https://www.esandros.gr/detail/7340-koxylos>

Απολογισμός της πεζοπορικής διαδρομής Κοχύλου - Αγία Ελεούσα

Μια εξόρμηση στην Αγία Ελεούσα Κοχύλου

Η πρώτη εξόρμηση στο μονοπάτι Τ1 Κοχύλου-Αγ. Ελεούσα, που διαργανώθηκε από την ομάδα του έργου LIFE TERRACESCAPE, την Πέμπτη 27/5, κατάφερε να γίνει μεγάλη επιτυχία!

Στην εξόρμηση συμμετείχαν 20 περίπου άτομα, οι περισσότεροι κάτοικοι του Κοχύλου, με τους οποίους πραγματοποιήθηκε εκπαίδευση και ενημέρωση. Οι τακτικές των εκδρομών από αυτήν κατεύθυνση έχουν αποδειχθεί άκρως σημαντικές για τον κοινό, αλλά και για την προστασία του περιβάλλοντος. Η ομάδα του έργου LIFE TERRACESCAPE, που αποτελείται από την ομάδα του έργου LIFE TERRACESCAPE, την Πέμπτη 27/5, κατάφερε να γίνει μεγάλη επιτυχία!

Η διαδρομή είναι οργανωμένη στο πλαίσιο της προσπάθειας για ανακατασκευή του τοπίου και συντήρηση του Κέντρου Ενημέρωσης LIFE (Εσχόλου Κοχύλου) με τη συγχρηματοδότηση από το LIFE.

Μια θεματική διαδρομή και η ιστορία της μονοπάτι Κοχίλου - Αγία Ελεούσα... <https://www.essards.gr/press/2021/9-μια-θεματική-διαδρομή-και-η-ιστορία-της-μονοπάτι-κοχίλου-αγία-ελεούσα>

on 28 Mar 2021

Είναι ίσως από τα θεματικότερα μονοπάτια του νησιού. Η δέα εκτείνεται μαγευτική και ανεμπόδιστη μέχρι την Τήνο και όταν φτάνει και την Ικαρία. Το μονοπάτι Κοχίλου - Αγία Ελεούσα μετράει μνην υπάρχει, καθώς εκτείνεται ανέλφωρα κατηφορικά μέσα σε βάμους πέτρινες μάντρες, ελιές και αιμασιές. Χαμμένο για χρόνια από την εγκατάλειψη. Σχεδιασμένο σε μια εποχή που οι άνθρωποι το χρησιμοποιούσαν κάθε μέρα δύο φορές. Είχε να χρησιμοποιηθεί χρόνια. Μέχρι που το Life ξεκίνησε το καθαίμαμα υδροβιότοπων το κατά κάτω τρόπο. Η ανακοίνωση της διάταξης και της πρώτης τεχνικής διαδρομής τράβηξε την προσοχή. Πάνω από 1.500 αναγνώστες διαβάσαν το κείμενο που έστειλε το Life σε μια μέρα! Και 20 εξ αυτών - όπως φάνηκε - προσήλθαν για την πρώτη πεζοπορία...

Μια θεματική διαδρομή και η ιστορία της μονοπάτι Κοχίλου - Αγία... <https://www.essards.gr/press/2021/9-μια-θεματική-διαδρομή-και-η-ιστορία-της-μονοπάτι-κοχίλου-αγία-ελεούσα>

Και βάλουν δρόμο αρκετό. Περίπου 3 χιλιόμετρα και μια ώρα περπάτημα. Διαδρομή φύλλε, στρωτή, ήπιων κλίσεων και προσεκτικών αποκλίσεων όπου υπήρχε κλίση δύσκολη. Έτσι ήταν τα παλιά μονοπάτια. Σαρδόνια για να χρησιμοποιούνται μια και δύο φορές τη μέρα. Αν δεν ήταν καλά χαραγμένα και οριοθετημένα και τα δύσκολα σημεία αν δεν ήταν προσεκτικές οι αποκλίσεις θα δημιουργούσαν πρόβλημα. Από τα υπάρχοντα μονοπάτια της Άνδρου πρέπει κάποτε να καταγραφούν αυτά που χαρακτήριζαν ετών πριν και ήταν σε χρήση για παραγωγικούς λόγους κι έχουν μια ιστορία, απ' αυτά που χαρακτήριζαν για να συνδύουν κομμάτια μιας παλιάς ιστορίας με τον τρόπο που θέλουμε εμείς σήμερα...

Ο Δημήτρης Τηνικός μιλά για την ιστορία της περιοχής μέχρι την Κατοχή. Και για την εγκατάλειψη της όταν ο κόσμος έφυγε από τον δύσκολο τόπο να βρει την τύχη του αλλού. Η διαδρομή ξεκίνησε από το δημοτικό σχολείο του Κοχίλου που σήμερα είναι η βάση του Life. Και κατέληξε στο εξωκλήσι της Αγίας Ελεούσας όπου κάποτε του Κοχίλου είχαν επίσκεψη και είχαν στήσει ένα κέρασμα για τους περιπατητές που εγκαταλείψαν πάλι μετά από χρόνια το παλιό μονοπάτι τους. Το Εν Άνδρω μέσω του "ανταποκρίτη" τον ήταν εκεί και αποτέλεσε την διαδρομή φωτογραφικά, αλλά και ιστορικά.

Πρώτη διαπίστωση: το μονοπάτι της Αγίας Ελεούσας είναι... μονοπάτι! "Μονοπατεμένα" όπως θα έλεγαν και κάποιες φύλλες, διαγραμμένο ετών. Με τέτοιους μάντρες που το ορατόν από τα κείμενα τα οποία διασχίζει. Με κλάτος ανέλφωρα ενός ζώου φορτωμένου με φορτίο. Η χρήση του για την πρόσβαση της περιοχής δεδομένη. Από τα υπάρχοντα μονοπάτια αρκετά που έχουμε περπατήσει είναι αντίστοιχα της Παναχράντου, των Αποκίων, του Αλαβιού, της Ζαγοράς, των Διποταμίων, της Μεγάλης Στρατής κλπ. Άλλα όμως διανοήθηκαν για να ενώσουν περιοχές και παλαιά κτίσματα πρόσφατα. Τα παλιά μονοπάτια έχουν κάτι περισσότερο την ιστορία της χρήσης και την στέρεη κατασκευή των μαστέρων που τα δημιουργήσαν. Δεύτερη παρατήρηση: το "μονοπατεμένα" μονοπάτι λόγω της κατασκευής και της χρήσης του στο διάβα του χρόνου έχει και ιστορία. Πως πήγαιναν οι άνθρωποι στα χωράφια τους. Μέχρι τότε χρησιμοποιήθηκαν οι διαδρομές τους όλα.

Τρίτη παρατήρηση: θα επαναλάβουμε εδώ αλλού τον επόμενο στίχο που έγραψε στο σπουδαίο ποίημα του "Μπολντάρ" ο μεγάλος Νίκος Εγγονόπουλος: "Από δω η θάλασσα εκτείνεται μαγευτική μέχρι των νησών του Σαρωνικού, τη Θήβα, Μέγαρα και κάτω, πέρα απ' τη Μονοβασίλη, το κρενέ Μυορ...". Ή για να το πούμε στα ανθρώπινα: από εδώ η θάλασσα εκτείνεται μαγευτική από τον Όρμο της Μέλλουσας μέχρι τον Όρμο του Κορβίου και από την Τήνο μέχρι την Ικαρία... Όλα τα παλιά χαρμένα και χασμένα μονοπάτια είχαν μοναδικές ιδιαιτερότητες. Μερικά είχαν και μοναδική θέα...

Activate Windows
Go to PC settings to activate Windows.

Τα μονοπάτια της Άνδρου δεν είναι μόνο διαδρομές περπάτημα. Είναι και διαδρομές γνώσης και ιστορίας μιας κοινωνίας που έφυγε. Μια ιστορία που χρειάζεται εκτός από τη διάνοιξη και την χρήση τους για περιπατητικούς λόγους και κάποιες αναφορές στις δυσκολίες και κακοτοπάλες διαδρομής της μέσα στο χρόνο. Διαδρομές που άλλαξαν, όμως θα πρέπει να έχουν σκοπό να ενώνουν κοινωνικά το χτες με το σήμερα. Κι όχι να χωρίζουν το χτες από το σήμερα. Κάτι που ατυχώς έχει συμβεί από ορισμένους και ορισμένες που έχουν να έχουν χρησιμοποιήσει για να εκφράσουν τις πολιτικές επιλογές τους! Και να καταθέσουν τις πολιτικές επιλογές τους μέσα από αυτά! Τα μονοπάτια της Άνδρου έγιναν μια κοινωνία με τους περιπατητικούς πόρους της. Ήταν παραγωγικές υποδομές μιας εποχής. Σήμερα μπορεί και πρέπει να είναι διαδρομές ενόησης με τη φύση και με την ιστορία μιας. Κι όχι πολιτικά εργαλεία αντιπαράθεσης κάποιων εναντίον κάποιων άλλων...

"ΕΝ ΑΝΔΡΩ"

Εκτύπωση

Activate Windows
Go to PC settings to activate Windows.

Εξοδός ήταν μόνο η αρχή | ress

ήταν μόνο η αρχή από τις εξορμήσεις του [LIFE](#)

Αγία Ελεούσα – Άνδρος

Η πρώτη πεζοπορία στο μονοπάτι Τι Κοχύλου-Αγ. Ελεούσα, που διοργανώθηκε
ομάδα του έργου LIFE TERRACESCAPE την Πέμπτη 27/5, υπήρξε εορταστική
χαρούμενη!

Στην εξόρμηση συμμετείχαν 21 περιπατητές, οι περισσότεροι κάτοικοι του Κ.
τους οποίους μοιραστήκαμε εικόνες και αναμνήσεις. Οι ιστορίες των τόπων
παλαιότερων εποχών συνδέονταν στους περπάτησαν το μονοπάτι, ενώ στο Κ.
Αγ. Ελεούσας οι κάτοικοι του Κοχύλου φύλαξαν στους συμμετείχαν με τοπικά
παραδοσιακά κεράσματα και ρακή επισφραγίζοντας με τον καλύτερο τρόπο
αυτή εξόρμηση. Ήταν τιμή μας και η συμμετοχή όσων ασχολούνται εδώ και
Άνδρο με τα μονοπάτια και τον περιπατητικό τουρισμό.

LIFE TERRACESCAPE

22 Απρ 2021 · 🌐

Οι εργασίες καθαρισμού στην πρώτη διαδρομή οικοτουρισμού που βρίσκεται κάτω από το κάστρο Κοχύλου με θέα τις αιμασιές της περιοχής και δημιουργείται στο πλαίσιο του έργου, προχωράνε με γοργούς ρυθμούς και σύντομα θα ακολουθήσει η πρώτη πιλοτική περιήγηση.

Μείνετε συντονισμένοι!

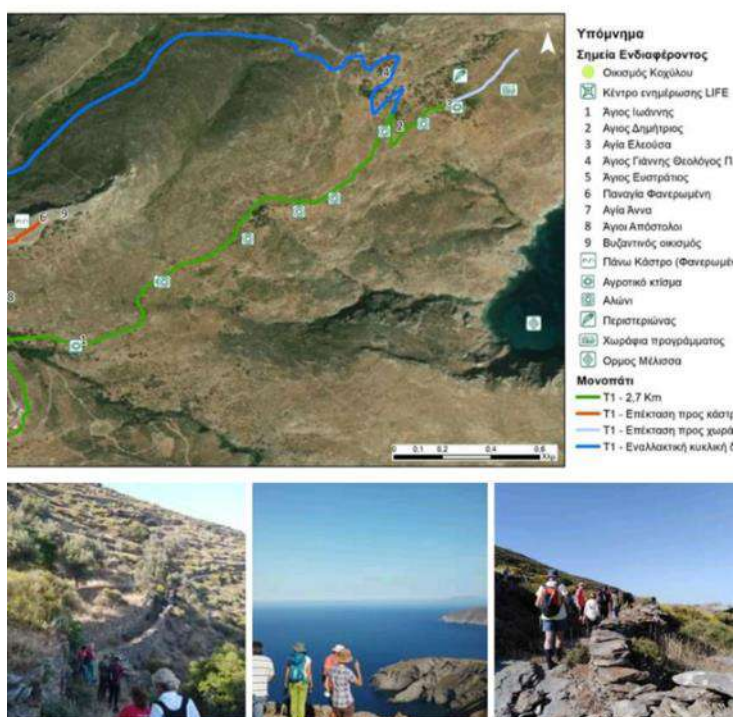
LIFE TERRACESCAPE

17 Ιουν 2021 · 🌐

Η διαδρομή T1 Κοχύλου – Αγία Ελεούσα
σας περιμένει να την ανακαλύψετε!

Με αφετηρία το παλιό σχολείο στο Κοχύλου
και ακολουθώντας την πράσινη σήμανση,
περπατήστε τα παλιά μονοπάτια, συναντήστε
κονάκια, αλώνια και ξωκλήσια και τις
αναβαθμίδες που επανακαλλιεργούνται μέσω
του έργου!

/meteo_tableGR.html)

(https://www.iersd.noa.gr/WeatherOnline/s_Andros1

(../images/dilosimemetoxis_sx.docx)

Το 1ο Σχολείο Ξερολιθιάς της Ανδρού είναι πλέον γεγονός!

18.11.2021

Μετά από επτά κοπιαστικές ημέρες, 6-12 Νοεμβρίου, δύο από αυτές με ισχυρό σφυροκόπημα ανδριώτικου ανέμου, οι είκοσι μαθητευόμενοι χτίστες Ξερολιθιάς του 1^{ου} Σχολείου Ξερολιθιάς Ανδρού που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Έργου LIFE TERRACESCAPE, μπορούν να περηφανεύονται για το άψογο Ξερολιθικό τοιχίο της πρώην «βουλιαγμένης» 70μετρης αναβαθμίδας που αποκατέστησαν (και τμήμα μιας ακόμη, ψηλότερα), στο χωράφι ακριβώς δίπλα στο συγκρότημα της Αγίας Τριάδας Κορθίου. Και όλα αυτά με ενθουσιασμό αμείωτο, παρά την διαρκώς σφραγισμένη κούραση. Μπορούν, επίσης, να περηφανεύονται για τις γνώσεις που έλαβαν από τους τρεις τεχνίτες του Σχολείου. Γνώση που, όπως οι μαθητευόμενοι δήλωσαν, θα ξεδιπλωθεί σε τοιχαλάκια μέσα και έξω από την Ανδρο. Ευχαριστώ θερμά τους Ανδριώτες Ηρακλή Γαύρα και Γιάννη Παπαδόπουλο, όπως και τον Ηπειρώτη Δημήτρη Λαγό, που μαζί με την αρχιτέκτονα Ελένη Παγκρατίου κράτησαν ασίγαστο το πάθος των εκπαιδευόμενων για γνώση!

Τα απογεύματα, μετά τα κοπιαστικά πρωινά, οι μαθητές του Σχολείου είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν διαλέξεις σχετικές με το Ξερολιθικό τοπίο και τη σημασία του από άποψη οικονομική – αναπτυξιακή, περιβαλλοντική, οικολογική, πολιτισμική. Ένα μαξιλάρι θεωρητικής βάσης για αυτά που μας δόθηκαν ως κληρονομιά, για τη δική μας ευθύνη, για το δικό μας μέλλον. Ευχαριστώ τους Ελένη Παγκρατίου,

Ιουλία Παπαευτυχίου, Γιώργη Πετράκη, Αδα Ακοβιτσιώτη-Hameau, Γιάννη Τσιαούση, Νίκο Χαζάπη, Θανάση Κίζο, Γιώργο Δημητρώπουλο, Παναγιώτη Παφίλη, Μαρία Νομικού, Γιώργο Μαυροφρύδη, για τις γνώσεις και τις τεκμηριωτικές εμπειρίες που κατέθεσαν στο Σχολείο αυτό.

Είθισται, η έβδομη ημέρα να είναι μέρα ξεκούρασης. Της αφιερώσαμε μόνο το αποχαιρετιστήριο δείπνο, όπου ανακαλύψαμε ότι η δημιουργική δράση δεν κουράζει, απεναντίας δίνει φτερά στα πόδια· ιδιαίτερα μάλιστα όταν τα συνοδεύει το βιολί του «δάσκαλου» Ευάγγελου Ζαγοραίου και η φωνή της Γαρουφαλιάς Λουσίδου! Ευχαριστώ και τους δυο για την εθελοντική και αισθαντική συμμετοχή τους!

Η όγδοη ήταν ημέρα πεζοπορίας γύρω από τα χωράφια της Μονής Ζωοδόχου Πηγής, τα οποία καλλιεργούνται από το Έργο, και τα αξιοφρόντιστα και άξια αποκατάστασης Ξερολιθικά κτίσματα που κάποτε υποστήριζαν την εδώ αγροτική παραγωγή – ερειπιώνες πια! Ευχαριστώ την Μαριγγέλα Γρηγορίου και τον Δήμο Ανδρού που την οργάνωσαν.

Το κτιριακό συγκρότημα της Αγίας Τριάδας Κορθίου υπήρξε, για επτά συνεχείς ημέρες, πρωινά και απογεύματα, η φιλόξενη φωλιά του Σχολείου. Λευκή και πέτρινη αισθητική, περιβάλλον λειτουργικό για την πανδημική κατάσταση που βιώνουμε, και πάνω απ' όλα χώρος εκπαιδευτικά εμβληματικός: το πρώτο σχολείο της Ανδρού στην προεπαναστατική Ελλάδα, και από τα πρώτα στη χώρα μας! Ευχαριστούμε τον Νίκο Χαζάπη και την Άννα Κουκούτση που μας φιλοξένησαν!

Ευχαριστίες και σε όλους εκείνους που συμμετείχαν με όποιο τρόπο και ρόλο, πρωταγωνιστικό ή δευτερευονιστικό, μεταξύ των οποίων οι Κωνσταντίνος Αγκρά, Ισίδωρος Νικολάου, Σοφία Παναγιωτοπούλου, Γιώργος Σταυριανάκης, Νάσια Χρόνη... Ελπίζω όλοι να γεύονται μέρος από τη χαρά που μας πρόσφερε το 1^ο Σχολείο Ξερολιθιάς της Ανδρού!